

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

Кафедра педагогіки

Директор Навчально-наукового
інституту педагогіки і психології,
к.пед.н., доцент
Кондратюк С. М.
« ____ » _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань ____ 01 Освіта/Педагогіка 02 Культура та мистецтво
03 Гуманітарні науки 09 Біологія ____

(шифр і назва галузі знань)

напрямок підготовки (спеціальність) _____
(шифр і назва)

Спеціалізація 011 Освітні, педагогічні науки 014 Середня освіта (за предметними
спеціалізаціями) 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) 016 Спеціальна освіта 017
Фізична культура і спорт 025 Музичне мистецтво 035 Філологія 091 Біологія
(назва спеціалізації)

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Європейська кредитно-трансферна система
організації освітнього процесу

Суми – 2017

*Друкується згідно з рішенням вченої ради
навчально-наукового Інституту педагогіки і психології
Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка
протокол № 3 від 25 вересня 2017 року*

Укладач: Коваленко Наталія Володимирівна – кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка

Рецензенти:

Сбруєва А. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
педагогіки Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка

П 40 Педагогіка вищої школи : Робоча програма навчальної дисципліни /
Н. В. Коваленко. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2017. – 79 с.

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» розроблена для аспірантів педагогічних університетів з метою озброєння майбутніх викладачів і науковців методологією педагогічної науки, знаннями закономірностей функціонування системи вищої освіти і її складових, ознайомлення з інноваційними технологіями, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі вищої освіти; розвиток професійного мислення, формування у них розуміння високої значущості педагогічної праці у суспільному прогресі людства, розвиток практичних умінь і навичок творчого дослідницького підходу до організації педагогічної діяльності в умовах вищої школи.

Програма складається з таких змістових модулів: загальні основи педагогіки вищої школи, дидактика вищої школи, виховна робота вищої школи, управління системою освіти ВНЗ. У кожному модулі пропонується основний зміст лекційних, практичних та семінарських занять, розроблені завдання для самостійної роботи, напрями навчальних проектів, пропонуються теоретичні та практичні завдання, надається список рекомендованої літератури, пропонуються запитання для самоаналізу та самоперевірки.

УДК 316.647.5:371.314.6:373.5:378.4(076)

ББК 74.580.44я73

© Коваленко Н.В., 2017

© ФОП Цьома С.П., 2017

© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка 02 Культура та мистецтво 03 Гуманітарні науки 09 Біологія (шифр і назва)	Обов'язкова (варіативна)	
	Напрямок підготовки (шифр і назва)		
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності)	Спеціальність (професійне спрямування): 011 Освітні, педагогічні науки 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями) 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) 016 Спеціальна освіта 017 Фізична культура і спорт 025 Музичне мистецтво 035 Філологія 091 Біологія	Рік підготовки:	
		-й	-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 самостійної роботи студента - 5	Освітній ступінь: доктор філософії	Лекції	
		20 год.	20 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	20 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		80 год.	80 год.
		Консультації:	
		год.	год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розкрити структуру та напрями реформування вищої освіти; теоретичні, організаційно-процесуальні, методичні засади процесу навчання і виховання студентської молоді, її наукової та професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; розробити на цій основі підходи до удосконалення системи формування психолого-педагогічної готовності аспірантів до викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Завдання: озброєння майбутніх викладачів і науковців методологією педагогічної науки, знаннями основних педагогічних категорій і понять, закономірностей функціонування системи вищої освіти і її складових (навчально-виховний процес, управління, викладач, студент тощо), ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі вищої освіти; розвиток професійного мислення, формування у них розуміння високої значущості педагогічної праці у суспільному прогресі людства, розвиток практичних умінь і навичок творчого дослідницького підходу до організації педагогічної діяльності в умовах вищої школи

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен **знати:**

- перспективи розвитку вищої освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;
- компоненти та джерела змісту навчання;
- теоретичні і організаційно-процесуальні, методичні засади навчально-виховного процесу у навчальних закладах системи вищої освіти України;
- актуальні завдання дидактики вищої школи та підходи до їх реалізації;
- сутність технологічного підходу до здійснення педагогічної діяльності в умовах вищого закладу освіти;
- основні види лекцій, методику їх проведення;
- різновиди семінарський і практичних занять, вимоги до їх проведення; основні вимоги до проведення тренінгових занять; особливості проведення лабораторних занять, консультацій, індивідуальних занять;
- методи навчання: їх класифікацію, функції, специфіку вибору;
- особливості науково-дослідної та самостійної роботи студентів;
- види і форми контролю у ВНЗ;
- психолого-педагогічні особливості студентів та студентських груп та керівництва ними; організаційне та змістово-методичне забезпечення позанавчальної виховної роботи у вищому навчальному закладі.

вміти застосовувати набуті знання у безпосередній практичній діяльності :

- моделювати та здійснювати педагогічний експеримент, правильно і ефективно обирати та застосовувати методи науково-педагогічного дослідження;
- розробляти та проводити лекційне та практичне заняття з дисципліни спеціалізації, визначати його методичне забезпечення;
- узагальнювати та використовувати передовий педагогічний досвід і сучасні досягнення вітчизняної і зарубіжної педагогічної науки;
- правильно обирати та застосовувати методи і форми організації навчально-виховного процесу у вищій школі.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

- Тема 1.1. Соціально-історичні характеристики і тенденції розвитку вищої освіти в Україні
- Тема 1.2. Становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні
- Тема 1.3. Історія розвитку вищої школи
- Тема 1.4. Мета і основні завдання педагогіки вищої школи
- Тема 1.5. Методологія та методи педагогічного дослідження
- Тема 1.6. Методи педагогічних досліджень у роботі викладача вищої школи

Змістовий модуль 2. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

- Тема 2.1. Організація навчального процесу у вищій школі
 - Тема 2.1.1 Психолого-педагогічні аспекти мотивації навчання у вищій школі
- Тема 2.2. Проектування змісту навчання у вищих навчальних закладах
 - Тема 2.2.1. Загальна характеристика форм і методів організації навчання у вищій школі
- Тема 2.3. Характеристика форм і методів організації навчання у вищій школі
 - Тема 2.3.1. Активні і інтерактивні методи навчання у вищій школі.
 - Тема 2.3.2. Методи і засоби візуалізації навчальної інформації
 - Тема 2.3.3 Сутність, дидактична мета і загальна будова лекційного заняття
 - Тема 2.3.4. Методика організації та проведення практичних, лабораторних і семінарських занять у вищій школі
 - Тема 2.3.5. Методика організації та проведення індивідуальних занять, консультації, колоквиуму, ігор
 - Тема 2.3.6. Методика самостійної підготовки студента до семінарських, практичних і лабораторних занять
 - Тема 2.3.7. Науково-дослідна робота студентів у формуванні компетентного фахівця
 - Тема 2.3.8. Практична підготовка сучасного фахівця
 - Тема 2.3.9. Інклюзивна освіта у вищій школі
- Тема 2.4. Сучасні технології навчання у вищому закладі освіти
 - Тема 2.4.1. Інноваційні технології активізації навчання у ВНЗ
 - Тема 2.4.1. Технологія дистанційного навчання
 - Тема 2.4.2. Технологія модульного навчання
 - Тема 2.4.3. Проблемне навчання у вищій школі
 - Тема 2.4.4. Ігрові технології навчання
 - Тема 2.4.5. Інтерактивні технології навчання
- Тема 2.5. Поняття контролю навчальної діяльності студентів: функції, принципи організації, види та форми
 - Тема 2.5.1. Методика організації педагогічного контролю навчальних досягнень студентів у ВНЗ

Змістовий модуль 3. ВИХОВНА РОБОТА ВИЩОЇ ШКОЛИ

- Тема 3.1. Організація позанавчальної виховної роботи у вищому закладі освіти
- Тема 3.2. Методи, форми і засоби виховного впливу на особистість студента
 - Тема 3.2.1. Індивідуальна виховна робота зі студентами
- Тема 3.3. Формування та розвиток особистості студента
 - Тема 3.3.1. Суперечливості та кризи студентського віку
 - Тема 3.3.2. Студент і студентська група як об'єкти педагогічного процесу
 - Тема 3.3.3. Діалектика становлення і розвитку студентського колективу: академічної групи, курсу, факультету, ВНЗ
 - Тема 3.3.4. Педагогічні основи функціонування студентського самоврядування
- Тема 3.4. Самовиховання студентів в умовах вищих навчальних закладів та його мотивація
- Тема 3.5. Діяльність куратора на першому курсі (адаптаційний період)
- Тема 3.6. Особливості педагогічної діяльності у ВНЗ
 - Тема 3.6.1. Науково-педагогічний працівник вищого навчального закладу

Змістовий модуль 4. Управління системою освіти ВНЗ

- Тема 4.1. Управління вищим навчальним закладом

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Практ		Сам.р
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки вищої школи					
Тема 1.1. Соціально-історичні характеристики і тенденції розвитку вищої освіти в Україні	2	2			2
Тема 1.2. Становлення освіти вищої школи в Україні й у світі	4		2		2
Тема 1.3. Історія розвитку вищої школи	2				2
Тема 1.4. Мета і основні завдання педагогіки вищої школи	2				2
Тема 1.5. Методологія та методи педагогічного дослідження	6	2			2
Тема 1.6. Методи педагогічних досліджень у роботі викладача вищої школи	2		2		
Разом за змістовий модуль 1		4	4		10
Змістовий модуль 2. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ					
Тема 2.1. Організація навчального процесу у вищій школі	2	2			
Тема 2.1.1 Психолого-педагогічні аспекти мотивації навчання у вищій школі	2				2
Тема 2.2. Проектування змісту навчання у вищих навчальних закладах	2	2			
Тема 2.2.1. Загальна характеристика форм і методів організації навчання у вищій школі	4	2			2
Тема 2.3. Характеристика форм і методів організації навчання у вищій школі			2		
Тема 2.3.1. Активні і інтерактивні методи навчання у вищій школі.					2
Тема 2.3.2. Методи і засоби візуалізації навчальної інформації					2
Тема 2.3.3 Сутність, дидактична мета і загальна будова лекційного заняття	2		2		2
Тема 2.3.4. Методика організації та проведення практичних, лабораторних і семінарських занять у вищій школі	4		2		2
Тема 2.3.5. Методика організації та проведення індивідуальних занять, консультації, колоквиуму, ігор	2				2
Тема 2.3.6. Методика самостійної підготовки студента до семінарських, практичних і лабораторних занять	2				2
Тема 2.3.7. Науково-дослідна робота студентів у формуванні компетентного фахівця	2		2		
Тема 2.3.8. Практична підготовка сучасного фахівця	2				2
Тема 2.3.9. Інклюзивна освіта у вищій школі	2				2

Тема 2.4. Сучасні технології навчання у вищому закладі освіти	2	2			
Тема 2.4.1. Інноваційні технології активізації навчання у ВНЗ			2		
Тема 2.4.1. Технологія дистанційного навчання	2				2
Тема 2.4.2. Технологія модульного навчання	2				2
Тема 2.4.3. Проблемне навчання у вищій школі	2				2
Тема 2.4.4. Ігрові технології навчання	2				2
Тема 2.4.5. Інтерактивні технології навчання	2				2
Тема 2.5. Поняття контролю навчальної діяльності студентів: функції, принципи організації, види та форми	2	2			
Тема 2.5.1. Методика організації педагогічного контролю навчальних досягнень студентів у ВНЗ	6		2		4
Разом за змістовий модуль 2	52	10	12		32
Змістовий модуль 3. ВИХОВНА РОБОТА ВИЩОЇ ШКОЛИ					
Тема 3.1. Організація позанавчальної виховної роботи у вищому закладі освіти	2	2			
Тема 3.2. Методи, форми і засоби виховного впливу на особистість студента	4	2	2		
Тема 3.2.1. Індивідуальна виховна робота зі студентами	2				2
Тема 3.3. Формування та розвиток особистості студента	2				2
Тема 3.3.1. Суперечливості та кризи студентського віку	2				2
Тема 3.3.2. Студент і студентська група як об'єкти педагогічного процесу	2				2
Тема 3.3.3. Діалектика становлення і розвитку студентського колективу: академічної групи, курсу, факультету, ВНЗ	2		1		2
Тема 3.3.4. Педагогічні основи функціонування студентського самоврядування	2				2
Тема 3.4. Самовиховання студентів в умовах вищих навчальних закладів та його мотивація	2				2
Тема 3.5. Діяльність куратора на першому курсі (адаптаційний період)	2				2
Тема 3.6. Особливості педагогічної діяльності у ВНЗ	2	2			
Тема 3.6.1. Науково-педагогічний працівник вищого навчального закладу	2				2
Тема 6.2. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу	2		1		
Разом за змістовий модуль 3	28	6	4		16
Змістовий модуль 4. Управління у вищих навчальних закладах					
Тема 4.1. Управління вищим навчальним закладом	2				2
Разом за змістовий модуль 4	2				2
Навчальний проект					20
Усього годин		20	20		80

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Тема 1.1. Соціально-історичні характеристики і тенденції розвитку вищої освіти в Україні	2
2.	Тема 1.6. Методика і методи педагогічного дослідження	2
3.	Тема 2.1. Організація навчального процесу у вищій школі	2
4.	Тема 2.3. Сучасні технології навчання у вищому закладі освіти	2
5.	Тема 2.4. Проектування змісту навчання у вищих навчальних закладах	2
6.	Тема 2.5. Загальна характеристика форм організації навчання у вищій школі	2
7.	Тема 2.6. Поняття контролю навчальної діяльності студентів: функції, принципи організації, види та форми	2
8.	Тема 3.1. Організація позанавчальної виховної роботи у вищому закладі освіти	2
9.	Тема 3.2. Методи, форми і засоби виховного впливу на особистість студента	2
10.	Тема 6. Особливості педагогічної діяльності у ВНЗ	2
11.	Усього годин	20

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.3. Становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні	2
2.	Тема 1.6. Методологія та методи педагогічного дослідження	2
3.	Тема 2.3.5. Інтерактивні технології навчання	2
4.	Тема 2.5.1. Сучасні методи навчання у педагогічному університеті	
5.	Тема 2.5.4. Сутність, дидактична мета і загальна будова лекційного заняття	2
6.	Тема 2.5.5. Методика організації та проведення практичних, лабораторних і семінарських занять у вищій школі	2
7.	Тема 2.5.6. Науково-дослідна робота студентів у формуванні компетентного фахівця	2
8.	Тема 2.6.1. Методика організації педагогічного контролю навчальних досягнень студентів у ВНЗ	2
9.	Тема 3.2. Методи, форми і засоби виховного впливу на особистість студента	2
10.	Тема 3.3.3. Діалектика становлення і розвитку студентського колективу: академічної групи, курсу, факультету, ВНЗ	2
11.	Тема 6.2. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу	2
	Усього годин	20

8. Самостійна робота

Тема 1.1. Соціально-історичні характеристики і тенденції розвитку вищої освіти в Україні	2
Тема 1.2. Історія розвитку вищої школи	2
Тема 1.3. Становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні	2
Тема 1.4. Мета і основні завдання педагогіки вищої школи	2
Тема 1.5. Методологія та методи педагогічного дослідження	2
Тема 2.1. Організація навчального процесу у вищій школі	
Тема 2.2. Психолого-педагогічні аспекти мотивації навчання у вищій школі	2
Тема 2.3. Сучасні технології навчання у вищому закладі освіти	2
Тема 2.3.1. Технологія дистанційного навчання	2
Тема 2.3.2. Технологія модульного навчання	2
Тема 2.3.3. Проблемне навчання у вищій школі	2
Тема 2.3.4. Ігрові технології навчання	2
Тема 2.3.5. Інтерактивні технології навчання	
Тема 2.5. Загальна характеристика форм організації навчання у вищій школі	2
Тема 2.5.1. Сутність, дидактична мета і загальна будова лекційного заняття	4
Тема 2.5.6. Методика організації та проведення індивідуальних занять, консультації, колоквиуму, ігор	2
Тема 2.5.7. Методика самостійної підготовки студента до семінарських, практичних і лабораторних занять	2
Тема 2.5.9. Практична підготовка сучасного фахівця	2
Тема 2.5.10. Інклюзивна освіта у вищій школі	2
Тема 2.6.1. Система діагностики знань і вмінь студентів у ВНЗ	4
Тема 3.2.1. Індивідуальна виховна робота зі студентами	2
Тема 3.3. Формування та розвиток особистості студента	2
Тема 3.3.1. Суперечливості та кризи студентського віку	2
Тема 3.3.2. Студент і студентська група як об'єкти педагогічного процесу	2
Тема 3.3.4. Педагогічні основи функціонування студентського самоврядування	2
Тема 3.4. Самовиховання студентів в умовах вищих навчальних закладів та його мотивація	2
Тема 3.5. Діяльність куратора на першому курсі (адаптаційний період)	2
Тема 6.1. Науково-педагогічний працівник вищого навчального закладу	2
Тема 6.2. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу	
Тема 4.1. Управління вищим навчальним закладом	1
Тема 4.2. Структурно-функціональна модель вищого навчального закладу	1
Разом за змістовий модуль 4	2
Навчальний проект	20
Усього	80

9. Індивідуальні завдання

1. Підготуйте виступ, доповідь, реферат з актуальної теми дисципліни.
2. Напишіть тези, статтю, есе.
3. Візьміть участь у науково-практичній конференції з проблем вищої школи.
4. Розробіть схему структури системи вищої освіти України.
5. Розробіть схему структури управління СумДПУ імені А.С. Макаренка.
6. Створіть інформаційний проект розвитку вищої освіти в одній із провідних країн світу
7. Складіть порівняльну таблицю особливостей розвитку вищої освіти у Великобританії, Франції, Німеччині.
8. Проаналізуйте навчальний план, навчальну програму, навчальний підручник чи навчальний посібник зі свого фаху акцентуючи увагу на дидактичних можливостях формування інтегративної компетентності фахівця.
9. Порівняти структуру навчальної програми та робочої навчальної програми дисципліни (за предметними спеціалізаціями).
10. Скласти структурно-логічну схему на вибір за завданнями (у вигляді презентації в програмі Power Point за темою (завдання може бути виконано у мікрогрупах): сутність теорії модульного навчання; сутність теорії проблемного навчання.
11. Відвідайте 2-3 лекції викладачів (за предметними спеціалізаціями), проаналізуйте їх за критеріями, поданими у таблиці 1 «Аналіз лекції».
12. Використовуючи додаток 1, розробіть план-конспект лекції однієї з тем дисципліни за предметними спеціалізаціями або навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи».
13. Відвідайте 2-3 практичних, семінарських, лабораторних заняття з дисципліни (за предметними спеціалізаціями), проаналізуйте їх за критеріями, поданими у таблиці 2 «Аналіз практичного (семінарського) заняття».
14. Використовуючи додаток 2, складіть план-конспект практичного заняття однієї з тем дисципліни за предметними спеціалізаціями або за темою дисципліни «Педагогіка вищої школи», або з цікавої для Вас теми заняття і дисципліни з використанням інтерактивних технологій.
15. Підготуйте питання семінарського заняття з теми курсу «Педагогіка вищої школи» та організуйте його обговорення на відповідному практичному занятті.
16. Розробіть проект дидактичної гри з курсу «Педагогіка вищої школи» або з дисципліни за предметними спеціалізаціями.
17. Підготуйте сценарій виховного заходу (диспуту, зустрічі-діалогу, тренінгу, гри тощо) для студентів 1-2 курсів на актуальну виховну тему.
18. Запропонуйте проблемні питання для дискусії на тему «Академічна доброчесність» для студентів 4 курсу
19. За зразком розробіть план виховної роботи куратора студентської групи першого курсу на місяць, ураховуючи подані вище принципи патріотичного виховання, розвиток студентське самоврядування та додатки 1-3.
20. Розробіть завдання для чотирьох станцій квесту присвяченого святкуванню річниці А.С. Макаренка та популяризації професії вчитель, СумДПУ імені А.С.Макаренка.
21. Напишіть есе «Викладач СумДПУ імені А.С.Макаренка 21 століття»

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточний контроль				Самостійна робота	Сума
Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4		
10	30	20	5	35	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

- підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, наукові періодичні видання
- Навчальна педагогічна практика : організаційно-методичні рекомендації / [уклад. Коваленко Н. В.]. – Суми : Вид-во Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 46 с.
- плани-конспекти лекцій, семінарських та практичних занять;
- індивідуальні семестрові завдання та методичні рекомендації для самостійної роботи слухачів;
- тестові завдання для контролю та перевірки знань слухачів
- Педагогіка. 500 тестових завдань : кваліметрія знань : навч.-методичний посібник / Н. В. Коваленко. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2017. – 165 с.
- дистанційна організація навчання в системі Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment)
- мультимедійні презентації до навчальних занять
- навчальні відеофільми, відеофрагменти лекцій, практичних, вивчення заходів у ВНЗ

Тема 1.1. Соціально-історичні характеристики і тенденції розвитку вищої освіти в Україні

(лекція, 2 год)

План

1. Мета та завдання навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи».
2. Історичні передумови розвитку вищої освіти України. Нормативно-правове поле розвитку вищої освіти
3. Фінансові аспекти вищої освіти. Автономія закладів вищої освіти. Вертикальна диференціація (становлення елітних) закладів вищої освіти. Державна політика у вищій освіті.
4. Стан і розвиток вищої освіти України на сучасному етапі (2014-2016 рр.). Болонський процес як засіб інтеграції систем вищої освіти країн Європи.

Рекомендована література

1. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / за редакцією В. Г. Кременя. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид.-К.:Центр учбової літератури, 2011.- 384 с.
3. Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес [текст]: навчально-методичний посібник / Н.Г.Діденко, С.А.Гармаш.- Донецьк: ДонДУУ, 2009.- 147 с.
4. Кучерявий О. Г. Модульно-розвивальне навчання у вищій школі : аспекти проектування : монографія / О. Г. Кучерявий. – К. : Слово, 2012. – 280 с.
5. Навроцкий А. И. Высшая школа : теория и практика модернизации / А. И. Навроцкий. – Харьков : Харьковский национальный ун-т имени В.Н. Каразина, 2007. – 196 с.
6. Навроцький О. І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства / О. І. Навроцький. – Харків : Основа, 2000. – 240 с.
7. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
8. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб.(для студ. вищ. навч. закл.) / В.Ортинський-К.: Центр учбової літератури, 2009.-472 с.
9. Психологія вищої школи: Підруч. [для студ. ВНЗ] / Подоляк Л.Г. Юрченко В.І. – [Вид. 3-є, випр. і доп.] – К.: Каравела, 2011. – 360 с
10. Радул О. С. Історія вищої школи Європи (V ст. – середина XX ст.) : монографія / О. С. Радул. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2011. – 536 с.
11. Сафонова Н. М. Місія вищої школи України у сучасному контексті [Електронний ресурс] / Н. М. Сафонова // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. - 2017. - № 1. - С. 100-104. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2017_1_17

Запитання для самперевірки

1. Які завдання навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи»?
2. Охарактеризуйте два етапи розвитку вищої освіти України.
3. Які тенденції розвитку вищої освіти спричинила критична потреба у додаткових коштах в умовах економічної кризи?

4. Які ступені включає система вищої освіти?
5. Назвіть центральні органи виконавчої влади, що здійснюють керівництво у сфері вищої освіти України.

Тема 1.2. Становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні (практичне заняття, 2 год.)

План

1. Основні віхи становлення системи освіти в Україні. Нормативно-правове забезпечення функціонування вищої освіти в Україні.
2. Зміст, тенденції та особливості розвитку вищої школи у зарубіжних країнах у другій половині XX – на початку XXI століття, тенденція інтернаціоналізації систем вищої освіти, утворення світової освітньої мережі.
 - 1) Вища освіта у країнах Європейського союзу (Англія, Німеччина, Швейцарія, Фінляндія, Польща, вища освіта інших європейських країн);
 - 2) Система вищої освіти у США, Канаді;
 - 3) Вища освіта восточного регіону (Китай, Японія, Австралія тощо);
 - 4) Перспективи світової освітньої глобалізації.
3. Вища освіта і Болонський процес.
4. Світові процедури оцінки якості вищої освіти. Досвід України.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть **порівняльну таблицю** особливостей розвитку вищої освіти у Великобританії, Франції, Німеччині.

2. Опрацюйте текст **Закону України "Про вищу освіту"**

На основі аналізу статті 1. схарактеризуйте основні терміни та їх визначення (автономія вищого навчального, академічна мобільність, академічна свобода, акредитація освітньої програми, вища освіта, вищий військовий навчальний заклад, вищий навчальний заклад, галузь знань, Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС, кваліфікація, компетентність, кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - кредит ЄКТС), особа з особливими освітніми потребами, результати навчання, якість вищої освіти, якість освітньої діяльності).

Дослідіть права уповноваженого органу в галузі освіти; повноваження Вищої атестаційної комісії; особливості ліцензування й акредитації ВНЗ; функції керівника ВНЗ; права й обов'язки учасників навчально-виховного процесу.

Опрацюйте Розділ V. «Забезпечення якості вищої освіти» зясуйте повноваження і діяльність Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

3. Законспектуйте основні положення Національної рамки кваліфікацій України.

4. Проаналізуйте посібник (Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с.), зясуйте європейські рекомендації щодо внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти.

5. Проаналізуйте діаграми та дайте відповіді на питання:

1. Проаналізуйте гістограму (рис. 1) і знайдіть правильні твердження:

- кількість вищих навчальних закладів III і IV рівнів акредитації в Україні була найбільшою у 2008 році;
- кількість вищих навчальних закладів I і II рівнів акредитації в Україні має тенденцію зменшуватись;
- кількість вищих навчальних закладів III і IV рівнів акредитації в Україні у 2015 році була більшою за кількість вищих навчальних закладів I і II рівнів акредитації на 83 заклади;
- у 2015р. в Україні середня чисельність студентів вищих навчальних закладів I і II акредитації була більшою на 4487 за середню чисельність студентів вищих навчальних закладів III і IV рівнів акредитації;
- зробіть власний висновок(ки) за даними гістограми.

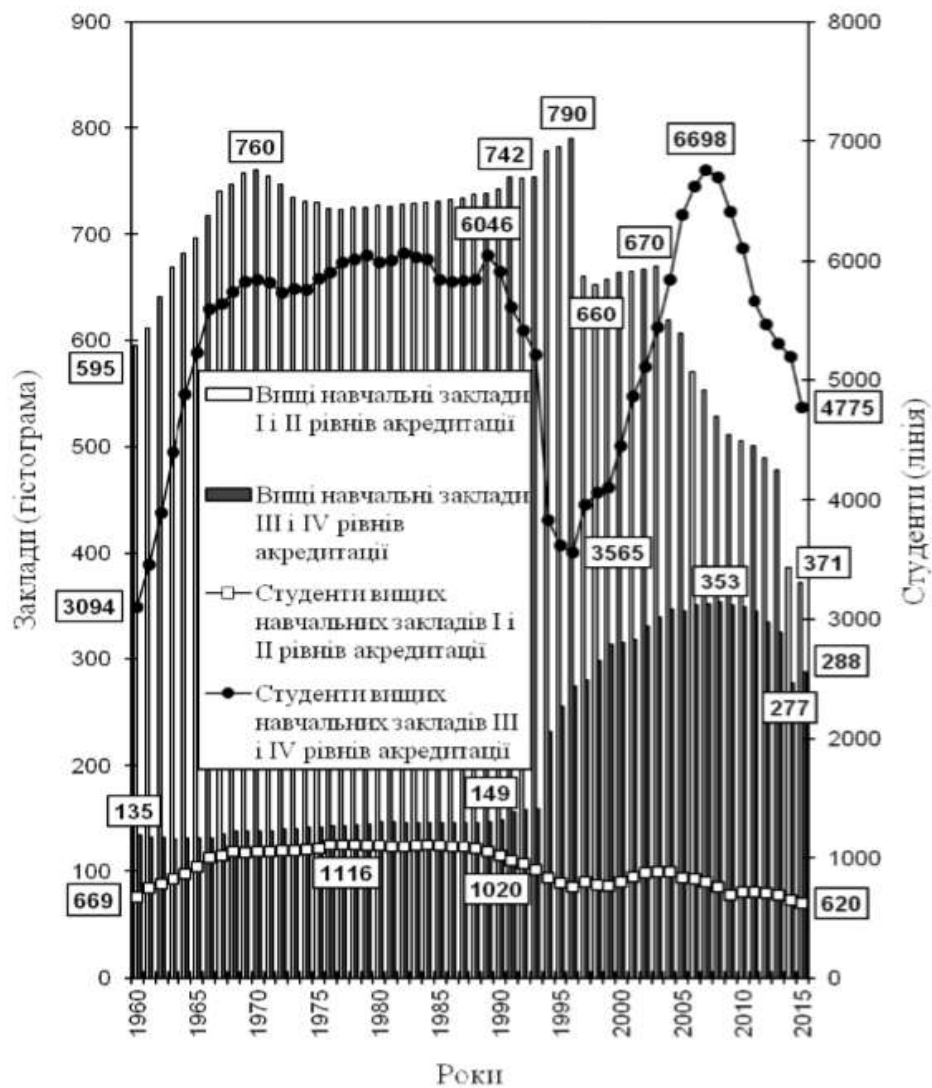

Рис. 1. Кількість вищих навчальних закладів I і II та III і IV рівнів акредитації в Україні та середня чисельність студентів у них (у 2014-2015 рр. без окупованих АР Крим і м.Севастополя та частини зони АТО в Донецькій і Луганській областях)

2. Проаналізуйте гістограму (рис. 2) і знайдіть правильні твердження відносно чисельності аспірантів (А) і докторантів (Б) в Україні:

- станом на 2015 рік різниця між кількістю випускників аспірантури усього і випускників із захистом дисертації становила близько 1000 осіб;
- станом на 2015 рік різниця між кількістю випускників докторантури усього і випускників із захистом дисертації становила близько 100 осіб;
- з 1990 року кількістю випускників докторантури в Україні збільшилась близько на 450 осіб;
- найбільшою кількістю випускників аспірантури була у 2015 році;
- зробіть власний висновок(ки) за даними гістограми.

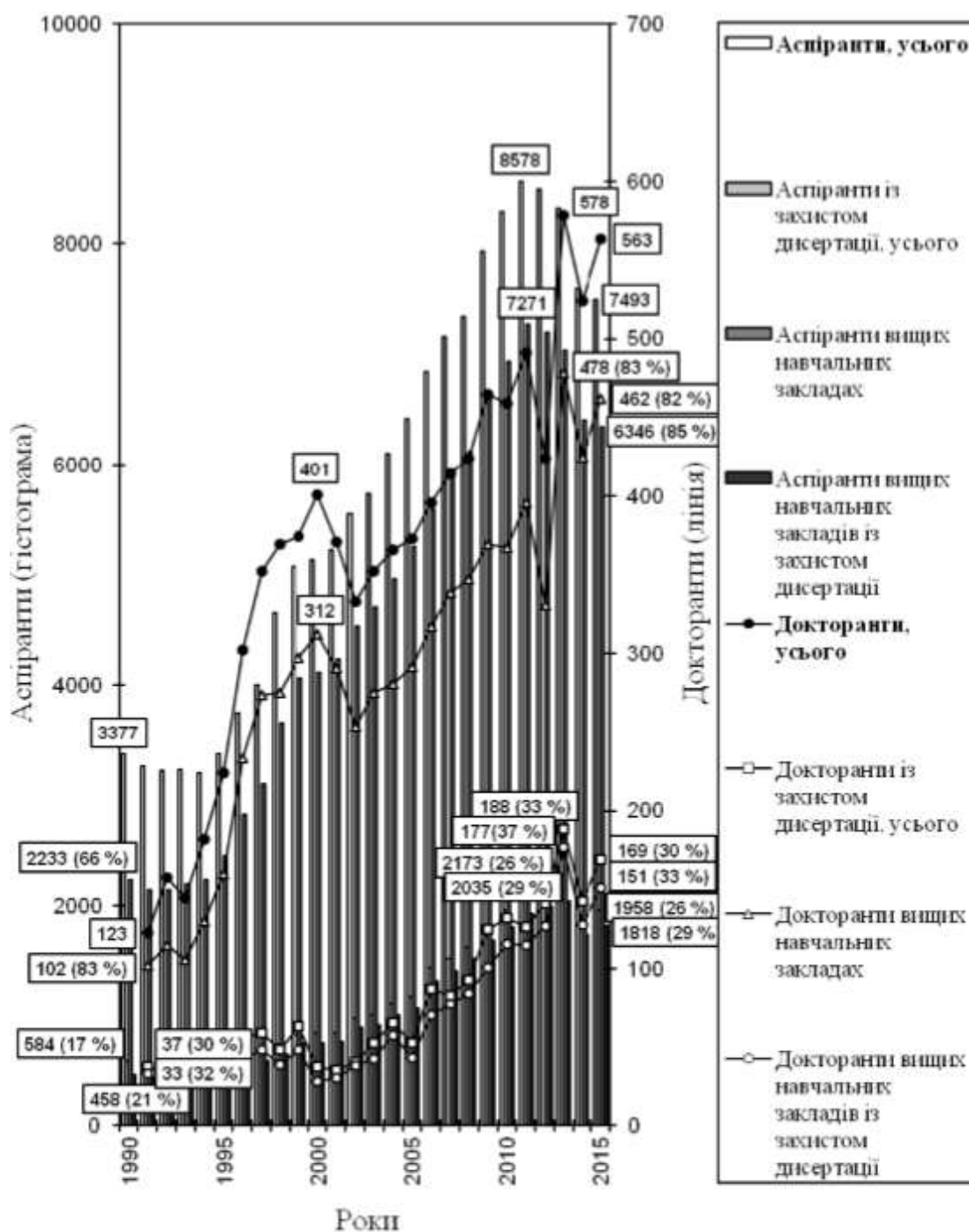

Рис. 10. Випуск з аспірантури та докторантури в Україні (у 2014-2015 рр. без окупованих АР Крим і м.Севастополя та частини зони АТО в Донецькій і Луганській областях)

Рекомендована література

Порівняльна педагогіка

1. Стойка О. Зміни напрямків діяльності та структури американської вищої школи [Електронний ресурс] / О. Стойка // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. - 2016. - Вип. 2. - С. 253-256. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2016_2_69
2. Василюк А. Сучасні освітні системи : навч. посібник / А.Василюк, Р.Пахоцінський, Н.Яковець. – Ніжин, 2002. – 139 с.
3. Вульфсон Б.Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б.Л.Вульфсон. — М., 1999. — 208 с.
4. Корнієнко В. Дидактичні особливості організації навчального процесу у вищій школі США / В. Корнієнко // Молодь і ринок. 2011. – №4 (75). – С. 125-127.
5. Корсак К. В. Світова вища школа. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів / К. В. Корсак; За ред. проф. Г. В. Щокіна. – К., 1997. – 208 с.
6. Особенности современного развития высшего образования в ведущих странах мира / К. Н. Цейкович, Л. Н. Тарасюк, Н.И.Давыдов и др.: Под науч.ред.проф. Ю. Г. Татура. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 1994. – 118 с.
7. Регейло І. Стенфордська вища школа освіти: підготовка нового покоління фахівців ступеня PhD [Електронний ресурс] / І. Регейло, Н. Базелюк // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. - 2016. - Вип. 3-4. - С. 90-98. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2016_3-4_19
8. Романовська О. О. Досвід вищої освіти Сполучених Штатів Америки XX–XXI століття. Кн. 2: Особливості вищої освіти США кінця XX – початку XXI століття: навч. посібник / О. О. Романовська, Ю. Ю. Романовська, О. О. Романовський. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 266 с.
9. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка : навч. посібник / Сбруєва А.А. – Суми, 2004. – 320 с.
10. Сисоєва С.О. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навч. посібник / Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. – Рівне, 2012. – 352 с.

Вища школа України

1. Коваленко О. Правові основи та реалізація закону України "Про вищу освіту" у вітчизняних університетах. - // Вища освіта України. - 2016. - № 4. - С. 21-26.
2. Козлакова Г. Регіональний університет як науково-освітнє середовище для підготовки лідерів вищої школи [Електронний ресурс] / Г. Козлакова // Вища освіта України. - 2016. - № 4. - С. 64-69.
3. Сафонова Н. М. вищої школи України у сучасному контексті [Електронний ресурс] / Н. М. Сафонова // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. - 2017. - № 1. - С. 100-104. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2017_1_17
4. Сокурянська Л. Г. Реформування вітчизняної вищої школи в оцінках учасників освітнього процесу [Електронний ресурс] / Л. Г. Сокурянська // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія,

- методи. - 2016. - Вип. 36. - С. 108-113. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISD_2016_36_19
5. Шевченко С. В. Інноваційний науково-освітній простір вищої школи як умова інтелектуального розвитку студентів [Електронний ресурс] / С. В. Шевченко, Л. М. Михайленко, Л. П. Добровольська, Т. А. Каткова // Вісник Одеського національного університету. Серія : Психологія. - 2016. - Т. 21, Вип. 4. - С. 212-221. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_psi_2016_21_4_26

Оцінка якості вищої освіти

1. Aurelija Valeikienė. Системы обеспечения качества в Литве, Эстонии и Латвии *Електронний ресурс+. – К. – 2014. – Режим доступу : http://ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2014.12.16%20Konferenciya/Aurelija%20Valeikienė%202,%2012.12.2014%20RUS.pdf
2. Haridus-Ja Teadusministeerium. Оцінка якості вищої освіти *Електронний ресурс+. – Режим доступу : <https://www.htm.ee/ru/meropriyatiya/vysshee-obrazovanie/ocenka-kachestva>
3. Базиляк Н. Моніторинг як педагогічна технологія покращення освіти у вищій школі [Електронний ресурс] / Н. Базиляк // Молодь і ринок. - 2015. - № 2. - С. 122-125. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_2_27
4. Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти : метод. посіб. / Байназарова О. О., Ракчєєва В. В. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с. – Режим доступу : <http://bibl.com.ua/geografiya/13697/index.html>
5. Білокопитов В. І. Діяльність європейських організацій із забезпечення якості вищої освіти в контексті Болонського процесу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / В. І. Білокопитов. – Суми, 2012. – 20 с.
6. Білокопитов В. І. Інтернаціоналізація вищої освіти та забезпечення її якості як пріоритетні завдання сучасного етапу розвитку Болонського процесу / Білокопитов В. І. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/2009_1n/157.pdf
7. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 1 липня 2014 р. – *Електронний ресурс+. – Режим доступу : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu?start=12>
8. Зварич І. М. Оцінювання професійної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах США (друга половина XX – початок XXI століття): монографія / І. М. Зварич ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Фенікс, 2014. – 344 с.
9. Зенченко Т. Ф. Методичні засади управління системою якості освіти у вищій школі [Електронний ресурс] / Т. Ф. Зенченко // Професійна освіта: методологія, теорія та технології. - 2016. - Вип. 4. - С. 47-57. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/profe_2016_4_6
10. Проект постанови Кабінету Міністрів Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Електронний ресурс+. – Режим доступу : <http://osvita.gov.ua/?p=578>
11. Свіжевська С. А. Експертиза якості освіти: Європейський підхід до оптимізації критеріїв акредитації у ВНЗ України Електронний ресурс+ / С. А. Свіжевська. – Режим доступу : http://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_dep/statti_aksr/ekspt_yakosti.php

12. Сікорський П. Зовнішні чинники і їх вплив на якість вищої освіти в Україні. // Вища освіта України. - 2016. - № 4. - С. 51-57.
13. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с.
14. Тагунова И. А. Основные направления развития стандартизации общего образования за рубежом: монография / И. А. Тагунова [и др.]. – Москва : Новое время, 2014. – 119 с.

Болонський процес

1. Болонський процес у фактах і документах / Упорядники Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабич Г.І. - Київ-Тернопіль: Видаництво ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2003. - 52 с.
2. Болонський процес: Нормативно-правові документи /Уклад. З.І. Тимошенко; Європейський ун-т . — К. : Видавництво Європейского ун-ту, 2004.
3. Болонський процес: Нормативно-правові документи. Уклад. / Тимошенко З.І. та ін. - К., 2004.
4. Вища освіта в контексті національної стратегії розвитку освітніх України на 2012-2021 роки//Вища школа.-2012, №3.-с.7.
5. Вища освіта і Болонський процес: Навчальний посібник / за редакцією В.Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
6. Діалектика вищої освіти: трансформація від декларації до реалізації [Текст]:навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів/ О.Головко В., О.Гримблат С., І.Барановський Д.– Х.:Еспада, 2009.– 304 с.
7. Дмитрук В. І. Вища школа на тлі глобалізаційних процесів у контексті Болонського процесу [Електронний ресурс] / В. І. Дмитрук, В. В. Кушнар'єв // Імідж сучасного педагога. - 2016. - № 10. - С. 6-9.
8. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. - К.: ШЦ «Видавництво «Політехніка», 2003. - 200 с.
9. Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України – К.: НТУУ «КПІ», 2006. – 544 с.

Тема 1.3. Історія розвитку вищої школи (самостійно, 2 год.)

План

1. Світова історія вищої школи Європи.
2. Становлення вищої освіти США.
3. Острозька колегія - провісник української школи вищого типу.
4. Києво-Могилянська Академія - центр вищої освіти і культури ХУІ - ХУІІІст.
5. Педагогічні вищі навчальні заклади: історія і сучасні тенденції.

Рекомендована література

1. Алексеев Ю.М. Україна: освіта і держава (1987-1997 рр.). - К.: Експрес-Об'ява, 1998. -110 с. 3. Курило В. С. Освіта та педагогічна думка Східноукраїнського регіону у ХХ столітті. – Луганськ: ЛДПУ, 2000. – 460 с. 4. Майборода В.

2. Алексеев Ю.М. Україна: освіта і держава (1987-1997 рр.). - К.: Експрес-Об'ява, 1998. - 110 с.
3. Венцева Н. О. Реформування вищої педагогічної школи України в 50-х рр. ХХ ст.[Електронний ресурс] / Н. О. Венцева // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер : Педагогічні науки. - 2015. - Вип. 1. - С. 26-33. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpufn_2015_1_7
4. Джурицкий А.Н. Высшее образование в современном мире: тренды и проблемы (Монографические исследования: педагогика. – М.: Прометей, 2017.–348с.
5. Курило В. С. Освіта та педагогічна думка Східноук- раїнського регіону у ХХ столітті. – Луганськ: ЛДПУ, 2000. – 460 с.
6. Майборода В. К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917-1985рр.). – К.: Либідь, 1992. – 195 с.
7. Радул О. С. Історія вищої школи Європи (V ст. – середина ХХ ст.) : монографія / О. С. Радул. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2011. – 536 с.
8. Таможська І. В. Стан процесу підготовки науково-педагогічних кадрів в університетах України (друга половина ХІХ – початок ХХ століття). / І. Таможинська // Вища освіта України. - 2017. - № 1. - С. 230-241.

Тема 1.4. Мета і основні завдання педагогіки вищої школи (самостійно, 2 години)

План

1. Мета навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи».
2. Завдання педагогіки вищої школи.
3. Основні поняття й категорії педагогіки вищої школи.
4. Інтеграційні зв'язки педагогіки вищої школи з іншими науками та навчальними дисциплінами.

Рекомендована література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Проблеми. — К: Либідь, 1998 — 558с.
2. Андрущенко В. П. Педагогіка вищої школи: підручник / АПН України; Інститут вищої освіти / Василь Григорович Кремень (ред.) / В.П. Андрущенко та ін. – К. : Педагогічна думка, 2009. – 256 с.
3. Болонський процес: Документи / Укл. З.І. Тимошенко, А.М. Грохов, Ю.А. Гапон, Ю.У. Полеха. – К.: Вид-во Європ.ун-ту, 2004. – 169с.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 316с.
5. Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні: Навч. посібник для викладачів та аспірантів вузів / ІСДО / В.М. Галузинський, Б.М. Євтух. – К. :ІНТЕЛ, 1995.– 168 с.
6. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с.)
7. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ столітті) — К.: Райдуга, 1994. — С. 33-36. 6. Закон про вищу освіту //Освіта.– 20-27 лютого 2002.

8. Мистецтво бути викладачем: Практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. За ред. О.І. Сидоренка. – К.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”. – 2003. – 144 с.
9. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
10. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. — К.: Шкільний світ, 2001. – 16с.
11. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб.(для студ. вищ. навч. закл.) / В.Ортинський-К.: Центр учбової літератури, 2009.-472 с.
12. Положення про державний вищий заклад освіти. Постанова КМ України від 05.09.1996 р. №1074 // Інформ. збірник Мін. освіти і науки України. – К., 1997. - №1. – С.3-22.
13. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту). Постанова КМ України від 20.01.1998 р. № 65 // Офіційний вісник України. – 1998. - №3. – С.202-207.
14. Примірний статут вищої освіти — Інформ. зб. МО України. - 1997, №20.
15. Про концептуальні засади гуманітарної освіти в Україні (вища школа). Рішення колегії Мін. освіти та науки Укр. Від 27.12.1995 р. №13/4-811 // Законодавчі та нормативні акти про освіту. – Т.1.-С.146157.
16. Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект: Монографія /За ред. Н.Г. Ничкало. - К. 1999.

Тема 1.5. Методологія та методи педагогічного дослідження (лекція, 2 год)

1. Сутність педагогічного дослідження його категорії та принципи.
2. Характеристика теоретичних методів дослідження.
3. Характеристика емпіричних методів дослідження.
4. Методи кількісної обробки результатів дослідження.

Рекомендована література

1. Загвязинский В.И. Методология и методы психолого- педагогического исследования : учеб. пособие [для студ. высш. учеб. заведений] / В.И. Загвязинский, Р. Атаханов. – М.: Издательский центр "Академия", 2007. – 208 с.
2. Кловак Г.Т. Основи педагогічних досліджень : навч. посіб. / Г.Т. Кловак. – Чернігів: Чернігівський державний центр науково- технічної і економічної інформації, 2003. – 260 с Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С.У. Гончаренко. – Київ-Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2008. – 278с.
3. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. С 40 Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 360 с.
4. Статистические методы в педагогических исследованиях высшей школы : учебное пособие. – Харьков : ХНПУ имени Г. С. Сковороды, 2013. – 161 с.

І. Запитання для самоперевірки

1. Які категорії складають категоріальний апарат педагогічного дослідження? Охарактеризуйте їх.

2. Що може бути науково-педагогічних досліджень?
3. Проведення педагогічного дослідження зумовлене дотриманням яких принципів?
4. Які підходи до об'єкта пізнання можете назвати?
5. Отримання наукових знань про педагогіку значною мірою залежить від
6. Охарактеризуйте етапи педагогічного дослідження.
7. Розкрийте сутність поняття «метод науково-педагогічного дослідження».
8. Які методи відносяться до теоретичних методів педагогічного дослідження?
9. Які методи можна використати для здійснення емпіричного дослідження?
10. Розкрийте сутність педагогічного експерименту, основні вимоги до його проведення.
11. Методи кількісного оброблення результатів педагогічного дослідження включають які методи?
12. Розкрийте особливості оформлення результатів педагогічного дослідження.

II. Завдання для практичної перевірки засвоєного матеріалу

Запропонуйте методи дослідження наступних навчально-виховних проблем:

Завдання 1. Студент не проявляє активності на лекційних, практичних, семінарських заняттях.

Завдання 2. У період практики в школі студент відвідує, спостерігає уроки початкової та основної школи, веде документацію, у творчій групі приймає активну участь у розробці виховних заходів, але відмовляється проводити будь-яку роботу з учнями.

Завдання 3. Курсова робота з педагогіки для студентів другого курсу сприймається як формальний а не творчий вид діяльності.

Тема 1.6. Методи педагогічних досліджень у роботі викладача вищої школи

План

1. Сутність поняття “педагогічне дослідження”. Етапи педагогічного дослідження.
2. Сутність та взаємозв'язок понять методологія, метод, методика дослідження.
3. Різні підходи до класифікації методів дослідження.
4. Характеристика емпіричних методів дослідження.
5. Методи кількісної обробки результатів дослідження.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробіть, проведіть та проаналізуйте результати педагогічного дослідження необхідності створення збірника студентських методичних робіт з метою підвищення ефективності навчальної педагогічної практики
2. Підготуйте доповідь за статтею поданою у додатковій літературі.

Рекомендована література

Основна література

1. Альберт Ю.В. Списки литературы в научных исследованиях: составление и оформление / Отв. ред. И.Я. Госин. – К: Наукова думка, 1988 – 152с.
2. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С.У. Гончаренко – К., 1995. – 42 с.

3. Давидов В.П. Основы методологии, методики и технологии педагогического исследования : научно-методическое пособие / В.П. Давидов. – М.: Академия ФСБ, 1997. – 272 с. 18.
4. Кыверялг А.А. Условия эффективности и достоверности научного исследования // Сов. педаг., 1988. - №5. – С.35-39.
5. Михеев В.И. Моделирование и методы теории измерений в педагогике. – М: Высшая школа, 1987 – 199с.
6. Найн А.Я. Педагогические инновации и научный эксперимент // Педагогика. – 1996. - №5.-С.10-15.
7. Рудницька О.П. Основи педагогічних досліджень : навчально- методичний посібник / О.П. Рудницька, А.Г. Болгарський, Т.Ю. Свистельнікова. – К., 1998. – 193 с.
8. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень: навч. пос. / В.К. Сидоренко, П.В. Дмитренко – К.: РННЦ "ДІНІТ", 2000. – 259 с.
9. Сисоєва С.О. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти \ С.О.Сисоєва, Т.Є.Криstopчук; АПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – Луцьк: ВАТ "Волинська обласна друкарня", 2009. – 460 с.
10. Скиба, Ю. Класифікація методів педагогічних досліджень [Текст] / Ю. Скиба // Вища освіта України. – 2016. – № 2. – С. 51-59.

Додаткова література

2. Коломієць, С. С. Науково-дослідна робота як засіб розвитку творчого потенціалу особистості студента [Текст] / С. С. Коломієць, Я. Г. Тікан // Педагогіка і психологія. – 2016. – № 2. – С. 30-36.
3. Михайло Винницький: «Нова європейська аспірантура має стати двигуном покращення якості української вищої освіти» [Текст] // Освіта України. – 2016. – № 29, 25 липня. – С. 10-11.
4. Сисоєва, С. Підготовка докторів філософії у галузі освіти: досвід провідних університетів світу [Текст] / С. Сисоєва, І. Регейло // Рідна школа. – 2016. – № 5/6. – С. 12-14.
5. Бондар В. Проблеми теоретичної компетентності та методологічної культури дослідників у галузі педагогічних наук.– Вища освіта України. – **2016.– 4 (63)** . –С. 18-23.
6. Ваховський М. Л. Кількісний і якісний підходи в порівняльно-педагогічному дослідженні [Електронний ресурс] / М. Л. Ваховський // Освіта та педагогічна наука. - 2016. - № 1. - С. 64-68. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OsDon_2016_1_9
7. Гук Л. І. Принципи сучасного історико-компаративного аналізу у педагогічних дослідженнях (з досвіду освіти Верхньої Канади) [Електронний ресурс] / Л. І. Гук, Н. М. Ільчишин // Імідж сучасного педагога. - 2017. - № 1. - С. 42-44.
8. Гупан Н. М. Проблеми хронології в сучасних історико-педагогічних дослідженнях [Електронний ресурс] / Н. М. Гупан // Український педагогічний журнал. - 2016. - № 1. - С. 116-121. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2016_1_14
9. Жигір В. І. Методологічні підходи як основа науково-педагогічних досліджень у професійній освіті [Електронний ресурс] / В. І. Жигір // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і

- загальноосвітній школах. - 2016. - Вип. 48. - С. 107-115. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2016_48_16
10. Іванова С. М. Інформаційно-аналітична підтримка науково-педагогічних досліджень (зарубіжний та вітчизняний досвід) [Електронний ресурс] / С. М. Іванова // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2016. - Т. 53, вип. 3. - С. 164-177. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2016_53_3_16
 11. Коломієць А. М. Нетнографічний аналіз тематичного спектру педагогічних досліджень у виданнях з наукометричної бази Scopus [Електронний ресурс] / А. М. Коломієць, Є. В. Громов // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2017. - Т. 59, вип. 3. - С. 179-188. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2017_59_3_18
 12. Наукова проблема та обґрунтування теми дослідження. Гіпотези у наукових дослідженнях [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-8409.html>. – Назва з екрана. 37. Образцов П.И. Методы и методология психолого-педагогического исследования / П.И. Образцов. – СПб.: Питер, 2004. – 268 с.
 13. Панасенко Е. А. Концепція історико-педагогічного дослідження: методологічний аналіз [Електронний ресурс] / Е. А. Панасенко // Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. - 2016. - № 25. - С. 11-15. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Potip_2016_25_4
 14. Панова С.О. Математичні методи у статистичній перевірці наукових гіпотез [Електронний ресурс] / С.О.Панова. – Режим доступу: http://bdpu.org/scientific_published/conf021009/articles/Section_3/Panova.pdf. – Назва з екрана.
 15. Побірченко Н. А. Психолого-педагогічні параметри і критерії міждисциплінарних досліджень [Електронний ресурс] / Н. А. Побірченко. // Технології розвитку інтелекту. - 2016. - Т. 2, № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tri_2016_2_2_7
 16. Семеног О. М. Семен Устимович Гончаренко як акмеособистість у царині методології науково-педагогічних досліджень [Електронний ресурс] / О. М. Семеног // Фізико-математична освіта. - 2016. - Вип. 4. - С. 117-120. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/fmo_2016_4_27
 17. Сергєєва Н. В. Психолого-педагогічні методи дослідження ціннісно-орієнтованої активності підлітків [Електронний ресурс] / Н. В. Сергєєва // Інноватика у вихованні. - 2016. - Вип. 3. - С. 139-146. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2016_3_18
 18. Сокол М. О. Наукові підходи щодо проведення педагогічних досліджень з проблеми детермінації поняття "виховання" [Електронний ресурс] / М. О. Сокол // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 69(1). - С. 69-73. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_69\(1\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_69(1)_15)
 19. Соколова І. Поняттєво-термінологічний апарат педагогічного дослідження: джерельна база [Електронний ресурс] / І. Соколова // Педагогічний процес: теорія і практика. - 2016. - Вип. 2. - С. 14-20. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2016_2_4
 20. Спірін О. М. Використання електронних систем відкритого доступу для інформаційно-аналітичної підтримки педагогічних досліджень [Електронний ресурс] / О. М. Спірін, А. В. Яцишин, С. М. Іванова, А. В. Кільченко, Л. А.

- Лупаренко // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2016. - Т. 55, вип. 5. - С. 136-174. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2016_55_5_13
21. Спірін О. М. Модель інформаційно-аналітичної підтримки педагогічних досліджень на основі електронних систем відкритого доступу[Електронний ресурс] / О. М. Спірін, А. В. Яцишин, С. М. Іванова, А. В. Кільченко, Л. А. Лупаренко // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2017. - Т. 59, вип. 3. - С. 134-154. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2017_59_3_15

Змістовий модуль 2. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 2.1. Організація навчального процесу у вищій школі (лекція, 2 год)

План

1. Європейська кредитно-трансфертна система (ECTS), її принципи, шляхи і засоби адаптації у вищу освіту України.
2. Дидактичні принципи вищої школи.
3. Роль кафедри в управлінні навчальним процесом. Зміст навчальної, методичної і наукової роботи кафедри.

Рекомендована література

1. Білоус О. С. Організація креативної діяльності студентів у процесі навчання в педагогічному університеті. / О.Білоус // Вища освіта України. - **2017**. - № 1. - С. 249-257.
2. Кириченко В. І. **Сучасна освітня концепція і досконалість інформаційно-дидактичної системи навчальних фундаментальних дисциплін вищої школи** [Електронний ресурс] / В. І. Кириченко, В. П. Нездоровін // Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Серія : Хімія. - **2016**. - Вип. 20. - С. 125-132. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpnu_chem_2016_20_16
3. Огороднійчук І. А. **Значення та роль активних методів навчання на практичних заняттях у вищій школі** [Електронний ресурс] / І. А. Огороднійчук // ScienceRise. Pedagogical Education. - 2016. - № 8(4). - С. 35-38. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/texcped_2016_8\(4\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/texcped_2016_8(4)__7)
4. Ашиток Н. **Компетентнісний підхід як методологія професійної підготовки фахівців у вищій школі** [Електронний ресурс] / Н. Ашиток // Людинознавчі студії. Педагогіка. - **2016**. - Вип. 3. - С. 4–10. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstud_2016_3_3
5. Тополя Л. В. Активні форми навчання у вищій школі / Л. В. Тополя // Дидактика математики: пробл. і дослідж. : зб. наук. пр. – 2006. – Вип. 26. – С. 65-69.
6. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. / А. А. Вербицкий. – М.: «Высшая школа», 1991. – 207 с.
7. Зарукина Е. В. Активные методы обучения: рекомендации по разработке и применению: учеб.-метод. пособие / Е. В. Зарукина, Н. А. Логинова, М. М. Новик. – СПб. : СПбГИЭУ, 2010. – 59 с.

8. Новаченко Т. В. Використання активних та інтерактивних форм і методів навчання у вищій школі / Т. В. Новаченко // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – Вип. 6 : збірник наукових праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 227-234.

Запитання для самоконтролю

1. Визначте поняття «дидактики вищої школи» та її основні категорії.
2. Які завдання виконує дидактика вищої школи?
3. Яка специфіка загальних закономірностей навчання у дидактиці вищої школи?
4. Охарактеризуйте систему принципів навчання.
5. Що означає принцип єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання?
6. Розкрийте напрями реалізації принципу забезпечення органічної єдності теоретичної і практичної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Тема 2.1.1. Психолого-педагогічні аспекти мотивації навчання у вищій школі

(самостійна робота, 2 год.)

План

1. Мотивація і стимули в навчальному процесі.
2. Усвідомлені мотиви: потреби, інтереси, переконання, ідеали.
3. Неусвідомлені мотиви: установки і потяги.
4. Вплив мотивації на ефективність діяльності студента і викладача.
5. Мотивація досягнення успіху та запобігання поразок у діяльності студентів і викладачів.

Рекомендована література

1. Девтерова, Т. Управління мотивацією студентів при вивченні педагогіки вищої школи [Текст] / Т. Девтерова // Вища освіта України. – 2016. – № 3. – С. 50-57.
2. Размолодчикова І. В. Мотивація учіння як складник професійного становлення майбутнього вчителя початкових класів. // Педагогіка вищої та середньої школи. - 2016. - № 4.- С. 260-265.
3. Онищенко І. В. Навчально-професійна мотивація як складник професійного становлення майбутніх фахівців педагогічного профілю. - С. 139-145.
4. Девтерова Т. Управління мотивацією студентів при вивченні педагогіки вищої школи / Т. Девтерова // Вища освіта України. - 2016. - № 3. - С. 50-57.
5. Ляшенко І. В. Розвиток мотивації студентів до дистанційного навчання у вищій школі [Електронний ресурс] / І. В. Ляшенко // Освітологічний дискурс. - 2015. - № 1. - С. 150-157. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2015_1_16
6. Шалацька Г. М. Мотиваційна доцільність використання інтернет-ресурсів під час навчання англійській мові студентів-програмістів. / Г. Шацька // Вища освіта України. - 2017. - № 1. - С. 317-325.
7. Іванова Г. І. Тайм-менеджмент як педагогічна технологія формування культури розумової праці студентів. / І. Іванова // Вища освіта України. - 2017. - № 1. - С. 282-292.

Тема 2.2. Проектування змісту навчання у вищих навчальних закладах (лекція, 2 год)

План

1. Зміст освіти у вищій школі. Державний стандарт вищої освіти.
2. Джерела змісту: Навчально-методичний комплекс і його складові. Освітньо-професійна програма (ОПП) підготовки спеціалістів. ОКР, навчальний план, навчальна програма, типова навчальна програма, робоча навчальна програма.
3. Організація кредитно-модульної технології навчання. Концепція кредитно-модульної технології навчання. Навчальний модуль.
4. Методика побудови модульних програм. Формування змісту навчальних модулів.

Література

1. Андрущенко В. Вчитель ХХІ століття: нова стратегія Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. - Вища освіта України. – 2016. – 4 (63). – С. 5-14.
2. Артюх, С. Професійні компетенції як базові орієнтири для викладання навчальних дисциплін у технічних ВНЗ на прикладі курсу «Психологія» [Текст] / С. Артюх, Т. Сапельнікова // Вища школа. – 2016. – № 6. – С. 79-88.
3. Бондар В. Проблеми теоретичної компетентності та методологічної культури дослідників у галузі педагогічних наук. Вища освіта України. – 2016. – 4 (63). – С. 18-23.
4. Бондар, В. Проблеми теоретичної компетентності та методологічної культури дослідників у галузі педагогічних наук [Текст] / В. Бондар // Вища освіта України. – 2016. – № 3. – С. 18-23.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид.-К.:Центр учбової літератури, 2011.-384 с.
6. Воробієнко, П. Компетентнісний підхід у вищій освіті – від теорії до практики [Текст] / П. Воробієнко, А. Ложковський // Вища школа. – 2016. – № 6. – С. 13-20
7. Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес [текст]: навчально-методичний посібник / Н.Г.Діденко, С.А.Гармаш.- Донецьк: ДонДУУ, 2009.- 147 с.
8. Левківський, К. Реформування вищої освіти в контексті імплементації Закону України «Про вищу освіту»: нормативно-правові аспекти забезпечення якості [Текст] / К. Левківський, Л. Івлєва // Вища школа. – 2016. – № 5. – С. 74-80.
9. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
- 10.Ортинський В.Л.Педагогіка вищої школи: навч. посіб.(для студ. вищ. навч. заклл) / В.Ортинський-К.: Центр учбової літератури, 2009.-472 с.

Запитання для самоконтролю

1. Які моделі змісту освіти склались у світі?
2. У чому полягають відмінності феноменологічної моделі освіти?
3. Розкрийте сутність змісту освіти.
4. Якими документами закріплюється зміст освіти у вищій школі?
5. Визначте сучасні напрями оновлення змісту освіти вищої школи.

Тема 2.2.1. Актуальні питання змісту вищої педагогічної освіти

План

1. Навчальні результати професійної педагогічної підготовки.
2. Стандарти педагогічної освіти.
3. Вимоги до джерел змісту вищої освіти: навчального плану, навчальної програми, підручника, навчального посібника.

Завдання для самостійної роботи

Розробіть мету і завдання дисципліни, заповніть відповідний фрагмент навчальної програми (за напрямом спеціалізації) (Додаток 1, сторінка 3, пункт 1. Мета та завдання навчальної дисципліни):

- 1) ураховуючи кваліфікаційний рівень: бакалавр, магістр (Додаток 2)
- 2) використовуючи формулювання результатів навчання у таксономії освітніх цілей Блума, запропанованої проектом Тюнінг для змісту вищої школи (Додаток 3)

Література

Основна

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр учбової літератури, 2005.- 389 с.
2. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с.
3. Загальні вимоги до змісту та оформлення навчальних посібників та навчально-методичної літератури : методичні рекомендації для викладачів на основі чинних нормативних документів / [уклад. Л. О. Котлова]; - Житомир, 2014. – 56 с.
4. Ортинський В Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472
5. Проекти стандартів вищої освіти. – <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoi-osviti.html>
6. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.

Додаткова

1. Батечко Н. Г. Моделювання змісту освіти майбутніх викладачів вищої школи в умовах магістратури[Електронний ресурс] / Н. Г. Батечко // Педагогічний процес: теорія і практика. - 2014. - Вип. 3. - С. 5-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2014_3_3
2. Білик В. В. Оновлення змісту освіти в умовах впровадження галузевих стандартів вищої освіти третього покоління [Електронний ресурс] / В. В. Білик // Ученые записки Крымского инженерно-педагогического университета. - 2014. - Вып. 45. - С. 77-80. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VzKipu_2014_45_17

3. Бухнієва О. А. Українознавча складова змісту вищої освіти [Електронний ресурс] / О. А. Бухнієва // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія : Педагогіка. - 2016. - Т. 269, Вип. 257. - С. 79. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdped_2016_269_257_16
4. Гризун Л. Е. Формування змісту вищої професійної освіти за умов сучасних освітніх тенденцій [Електронний ресурс] / Л. Е. Гризун // Педагогічна освіта: теорія і практика. - 2012. - Вип. 12. - С. 31-37. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2012_12_7
5. Дацко О. В. Забезпечення якості вищої освіти в діяльності Європейської Асоціації Університетів: змістові аспекти [Електронний ресурс] / О. В. Дацко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. - 2013. - № 7. - С. 3-14. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2013_7_3
6. Зельницький А. Дефінітивний аналіз понять "якість освіти" і "компетентність", їх інтерпретація, удосконалення змісту та особливості введення в науковий обіг сфери вищої військової освіти [Електронний ресурс] / А. Зельницький // Педагогічний дискурс. - 2017. - Вип. 22. - С. 66-71. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2017_22_13
7. Карпюк В. А. Компетентнісний підхід як визначальний орієнтир змісту вищої освіти [Електронний ресурс] / В. А. Карпюк // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 70(1). - С. 51-54. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_70\(1\)_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_70(1)_12)
8. Квас В. М. Структурно-логічний взаємозв'язок змісту дисциплін вищої і середньої освіти [Електронний ресурс] / В. М. Квас // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. - 2006. - Ч. 2. - С. 121-128. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpu_2006_2_17
9. Кириленко К. М. Концептуальні засади викладання філософії як непрофільної дисципліни у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] / К. М. Кириленко // Гілея: науковий вісник. - 2016. - Вип. 105. - С. 285-290. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2016_105_77
10. Кобрій О. М. Особливості модернізації змісту вищої педагогічної освіти у ВНЗ України наприкінці ХХ – наприкінці ХХІ ст. [Електронний ресурс] / О. М. Кобрій // Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова]. Сер. : Педагогічні та історичні науки. - 2013. - Вип. 115. - С. 55-63. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzped_2013_115_10
11. Кобрій О. Розвиток системи вищої освіти України як чинник формування змісту педагогічних дисциплін (історико-методологічний аспект) [Електронний ресурс] / О. Кобрій // Молодь і ринок. - 2013. - № 7. - С. 55-57. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2013_7_13
12. Кобрій О. Тенденції удосконалення змісту вищої педагогічної освіти України [Електронний ресурс] / О. Кобрій // Людинознавчі студії. Педагогіка. - 2014. - Вип. 29(2). - С. 112-121. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstud_2014_29\(2\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstud_2014_29(2)_15)
13. Комишан А. І. Запровадження компетентнісного підходу до системи вищої освіти на основі визначення змісту підготовки майбутніх фахівців [Електронний ресурс] / А. І. Комишан, К. І. Хударковський // Педагогічна освіта: теорія і практика. - 2013. - Вип. 13. - С. 73-81. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2013_13_16

- 14.Константинова С. В. Оптимізація циклу суспільних та гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах: аналіз зарубіжного досвіду [Електронний ресурс] / С. В. Константинова, С. А. Константинов // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна". - 2016. - № 12. - С. 38-43. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2016_12_9
- 15.Костецька М. Підвищення якості вищої освіти як чинник розвитку і модернізації змісту освітнього процесу [Електронний ресурс] / М. Костецька // Молодь і ринок. - 2017. - № 1. - С. 140-144. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2017_1_32
- 16.Кравченко К. Особливості змісту та контролю підготовки майбутніх учителів іноземної мови в системі вищої освіти Німеччини [Електронний ресурс] / К. Кравченко // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. - 2012. - Ч. 2. - С. 139-143. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpudpu_2012_2_20
- 17.Красильникова Г. Оновлення змісту вищої професійної освіти на основі компетентнісного підходу[Електронний ресурс] / Г. Красильникова // Нова педагогічна думка. - 2013. - № 1.1. - С. 36. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2013_1_8
- 18.Мудрак В. І. Сучасні тенденції гуманізації змісту вищої освіти в глобальному суспільстві (соціально-філософський контекст) [Електронний ресурс] / В. І. Мудрак // Нова парадигма. - 2012. - Вип. 113. - С. 36-43. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nopa_2012_113_7
- 19.Нестеренко І. Б. Модернізація змісту вищої педагогічної освіти в Польщі (науково-педагогічні розвідки)[Електронний ресурс] / І. Б. Нестеренко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. - 2014. - № 3. - С. 54-61. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2014_3_10
- 20.Олексюк О. Моделі змісту вищої мистецької освіти в контексті сучасних парадигмальних підходів[Електронний ресурс] / О. Олексюк // Вища освіта України. - 2011. - № 4. - С. 36-41. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2011_4_9
- 21.Пакулін С. Л. Стратегічне планування розвитку вищої освіти України: зміст, проблеми, пріоритети[Електронний ресурс] / С. Л. Пакулін // Проблеми економіки. - 2013. - № 2. - С. 39-45. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2013_2_7
- 22.Тарарак Н. Г. Аксіологізація змісту вищої мистецької освіти України (1990-ті рр. – ХХІ століття)[Електронний ресурс] / Н. Г. Тарарак // Теорія та методика навчання та виховання. - 2015. - Вип. 37. - С. 127-134. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ttmniv_2015_37_21
- 23.Тихонова Т. В. Технологія дидактичного конструювання інформаційно-технологічних дисциплін у вищій школі [Електронний ресурс] / Т. В. Тихонова // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2017. - Т. 57, вип. 1. - С. 139-153. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2017_57_1_15
- 24.Чирва А. С. Інтернаціоналізація змісту вищої освіти Австралії [Електронний ресурс] / А. С. Чирва // Народна освіта. - 2016. - Вип. 1. - С. 94-98. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NarOsv_2016_1_15
- 25.Чирва А. С. Пріоритетні завдання інтернаціоналізації змісту вищої освіти Канади в контексті сучасних інституційних стратегій [Електронний ресурс] / А. С. Чирва // Наукові записки

- Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка. - 2012. - № 4. - С. 137-145.
26. Чирва А. Полікультурна компетентність викладачів як умова інтернаціоналізації змісту вищої освіти Канади [Електронний ресурс] / А. Чирва // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. - 2013. - Ч. 1. - С. 352-359. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpu2013_1_46
27. Шандрук С. Зміст програм підготовки вчителів у системі вищої педагогічної освіти США [Електронний ресурс] / С. Шандрук // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. - 2014. - Вип. 131. - С. 40-43. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2014_131_12
28. Шелюк Л. Зміст і проблеми впровадження демократичної вищої освіти [Електронний ресурс] / Л. Шелюк // Вища освіта України. - 2014. - № 3. - С. 64-68. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2014_3_11
29. Якименко О. О. Зміст і особливості трансформації вищої освіти в Україні [Електронний ресурс] / О. О. Якименко // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Сер. : Державне управління. - 2012. - Т. 181, Вип. 169. - С. 41-44. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2012_181_169_10

Тема 2.3. Характеристика форм і методів організації навчання у вищій школі (лекція, 2 год)

План

1. Характеристика форм і методів організації навчання у вищій школі
2. Лекційно-семінарська система навчання. Активні методи навчання
3. Науково-дослідна робота студентів вищого навчального закладу.
4. Практична складова педагогічної підготовки студентів.

Рекомендована література

- Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання / А. М. Алексюк. – К. : Вища шк., 1997. – 168 с.
1. Ващенко Г. Загальні методи навчання : підр. для педагогів / Г. Ващенко. – Видання перше. – К. : Укр. Вид. Спілка, 1997. – 441 с.
 2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підр. за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 384 с.
 3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-book-105.html>.
 4. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи / В. Л. Ортинський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/12281128/pedagogika/osvitniy_svitoviy_pro_stir.8. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд. Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; за ред. З. Н. Курлянд. – К. : Знання, 2007. – 495 с.

5. Петренко С. В. Активні форми навчання у вищій школі: актуалізація інноваційного досвіду США [Електронний ресурс] / С. В. Петренко // Інноватика у вихованні. - 2017. - Вип. 5. - С. 161-171. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2017_5_19
6. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 року № 93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uadocs.exdat.com/docs2/index-577685.html>
7. Стрельников В. Ю. Удосконалення форм навчання у сучасній вищій школі: верифікація ідей Михайла Остроградського [Електронний ресурс] / В. Ю. Стрельников // Імідж сучасного педагога. - 2016. - № 6. - С. 12-16.
8. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи / Т. І. Туркот [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.
9. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – К. : «Академвидав», 2006. – 352 с.

Запитання для самоконтролю

1. Розкрийте напрями реалізації принципу забезпечення органічної єдності теоретичної і практичної підготовки фахівців вищої кваліфікації.
2. Наведіть відомі класифікації методів навчання.
3. Який зв'язок між наочними, словесними і практичними методами навчання?
4. Назвіть види організаційних форм навчання у ВНЗ.
5. У чому полягає зв'язок лекції з іншими формами організації навчального процесу у вищій школі?
6. У чому відмінність між семінарським, лабораторним та практичним заняттями?

2.3.4. Лекція у вищій школі. Методика підготовки, проведення.

План

1. Сутність лекції як провідної форми навчання у вищій школі. Види лекцій.
2. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі.
3. Методика підготовки, проведення та аналізу лекції.
4. Візуалізація змісту лекції.

Рекомендована література

Основна література

1. Березівська Т.С. Педагогічні умови ефективності семінарських занять (у вузі) / Вісник ЧДУ. С. Пед. науки. - Ч., 2002. - Вип. 41. - С.9-14.
2. Бойко В.В. Диалог лектора со слушателями: психологические аспекты. - Л., 1987.
3. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. - М., 1991.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид.-К.:Центр учбової літератури, 2011.-384 с.
5. Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес [текст]: навчально-методичний посібник / Н.Г.Діденко, С.А.Гармаш.- Донецьк: ДонДУУ, 2009.- 147 с.
6. Загвязинский В.И. Дидактика высшей школы: текст лекций. - Челябинск, 1990.

7. Кожевников К.П. Методика подготовки лекций. – Минск. 1976. –30 с.
8. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: Навчальний посібник / За заг. Ред. О.Г.Мороза. –К. 2001. –337 с.
9. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
- 10.О методике лекционного преподавания в вузе. Сост. Т.Ф.Цыгульская. – Кировоград. 1990. –14 с.
- 11.Одарченко Н.І. Використання відеоінформації при проведенні лекційних і семінарських занять у школі нового типу. –Суми. 1999. –79 с.
- 12.Ортинський В.Л.Педагогіка вищої школи: навч. посіб.(для студ. вищ. навч. заклл) / В.Ортинський-К.: Центр учбової літератури, 2009.-472 с.
- 13.Фокин Ю.Г. Преподавание и воспитание в высшей школе. - М., 2002.
- 14.Яковцова А.Ф. Лекция в высшей школе: Текст лекции. –Х. 1996. –20 с.

Запитання для самоконтролю

1. Назвіть види організаційних форм навчання у ВНЗ.
2. У чому полягає зв'язок лекції з іншими формами організації навчального процесу у вищій школі?
3. У чому відмінність між семінарським, лабораторним та практичним заняттями?

2.3.3. Лекція як основна форма навчання у вищій школі

(практичне заняття, 2 год)

План

1. Методика підготовки, проведення та самоаналізу лекції.
2. Особливості проведення лекції з обраної спеціалізації.
3. Візуалізація змісту лекції.

Завдання для самостійно роботи

1. За обраною темою (дисципліни на вибір) підготуйте 3 прийоми створення **проблемної** ситуації на лекції за наступними рекомендаціями:
 - пряма постановка проблеми;
 - проблемне завдання у вигляді запитання;
 - повідомлення інформації, яка містить суперечність;
 - повідомлення протилежних думок з будь-якого питання;
 - звернення уваги на те чи інше життєве явище, яке потрібно пояснити;
 - повідомлення фактів, які викликають непорозуміння;
 - співставлення життєвих уявлень з науковими;
 - постановка питання, на яке повинен відповісти учень, прослухавши частину лекції, і зробити висновки (С.С. Вітвицька).

Індивідуальні завдання

1. Відвідайте 2-3 лекції викладачів зі своєї спеціальності, проаналізуйте їх за критеріями, поданими у таблиці 1.
2. Використовуючи додаток 1, складіть план-конспект лекції з однієї з тем дисципліни «Педагогіка вищої школи», або з цікавої для Вас теми заняття і дисципліни.
3. Підготуйте питання з теми курсу «Педагогіка вищої школи» та проведіть його на відповідному лекційному занятті.

Рекомендована література

Основна література

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид.-К.:Центр учбової літератури, 2011.-384 с.
2. Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес [текст]: навчально-методичний посібник / Н.Г.Діденко, С.А.Гармаш.- Донецьк: ДонДУУ, 2009.- 147 с.
3. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
4. Стрельников В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник [для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МІПК ПУЕТ] / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.

Додаткова література

1. Біляєва О. М. Сучасна академічна лекція [Електронний ресурс] / О. М. Біляєва // Світ медицини та біології. - 2015. - № 4(53). - С. 143-146. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/S_med_2015_4\(53\)_39](http://nbuv.gov.ua/UJRN/S_med_2015_4(53)_39)
2. Виговська С. В. Застосування методу проблемної лекції з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів [Електронний ресурс] / С. В. Виговська, О. Р. Журба // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. - 2015. - Вип. 67. - С. 311-315. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2015_67_58
3. Волошина О. Використання конспектів-схем для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів на лекціях [Електронний ресурс] / О. Волошина // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка] . Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. - 2016. - Вип. 9(3). - С. 86-89. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_9\(3\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_9(3)_25)
4. Джевага Г. В. Створення відео-лекції для дистанційного навчання [Електронний ресурс] / Г. В. Джевага // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 137. - С. 19-23. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2016_137_7
5. Ермоленко Т. И. Методика подготовки и проведения лекции как одной из ведущих форм обучения [Електронний ресурс] / Т. И. Ермоленко // Экспериментальная і клінічна медицина. - 2015. - № 2. - С. 162-165. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eikm_2015_2_32
6. Кіщенко Ю. В. Становлення лекційного методу в англійській системі підготовки педагогічних кадрів [Електронний ресурс] / Ю. В. Кіщенко // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки. - 2016. - Кн. 2. - С. 134-137. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2016_2_28
7. Король М.Д. Лекція та її роль у навчальному процесі [Електронний ресурс] / М.Д. Король // Dental science and practice. - 2015. - № 3-4. - С. 29-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dscpr_2015_3-4_9

8. Куровська В. О. Критерії сучасності лекції з фізіології [Електронний ресурс] / В. О. Куровська // Медична освіта. - 2016. - № 4. - С. 50-52. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mosv_2016_4_17
9. Лопацька Н. Переваги лекції як форми навчального процесу у вищих навчальних закладах (з досвіду викладання історичних дисциплін) [Електронний ресурс] / Н. Лопацька // Проблеми дидактики історії. - 2016. - Вип. 7. - С. 113-119. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prdist_2016_7_10
10. Мацевко-Бекерська Л. Лекція як методична константа у викладанні світової літератури [Електронний ресурс] / Л. Мацевко-Бекерська // Султанівські читання. - 2016. - Вип. 5. - С. 259-267. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/culs_2016_5_28
11. Мельничук М. В. Використання навчальних мультимедійних технологій для читання лекцій лікарям-інтернам як ефективний інструмент у підготовці майбутніх лікарів-стоматологів [Електронний ресурс] / М. В. Мельничук // Современная стоматология. - 2016. - № 4. - С. 114-116. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ss_2016_4_25
12. Пахненко І. Знання об особенностях текста академической лекции как база для осмысления механизмов его продуцирования [Електронний ресурс] / І. Пахненко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. - 2016. - № 6. - С. 52-60. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_6_8
13. Потяженко М. М. Використання інноваційних лекцій та якісного контролю знань і вмінь на післядипломному етапі навчання [Електронний ресурс] / М. М. Потяженко, Соколюк Соколюк, Л. Настрога Т. В. Н., О. Є. Кітура, Н. О. Люлька // Світ медицини та біології. - 2016. - № 2. - С. 176-179. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/S_med_2016_2_45
14. Пригодій М. А. Теоретичні основи лекційно-практичної системи підготовки майбутніх викладачів [Електронний ресурс] / М. А. Пригодій // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія. - 2016. - Вип. 253. - С. 237-243. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2016_253_41
15. Птушка А. С. Основні правила конспектування лекцій у вузах [Електронний ресурс] / А. С. Птушка // Наукові записки кафедри педагогіки. - 2015. - Вип. 38. - С. 205-209. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkrp_2015_38_27
16. Радченко М. І. Засоби активізації пізнавальної діяльності студентів на лекціях [Електронний ресурс] / М. І. Радченко, М. О. Голубєва, Х. Ш. Бахтіярова // Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. - 2015. - Т. 175. - С. 29-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMApp_2015_175_5
17. Рябих Л. М. Принципи організації навчального матеріалу в американській академічній лекції [Електронний ресурс] / Л. М. Рябих // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. - 2015. - № 1155, вип. 80. - С. 205-210. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPG_2015_1155_80_38
18. Турчак А. Окремі аспекти викладання лекційних курсів фахових дисциплін у вищій школі [Електронний ресурс] / А. Турчак, Н. Токар // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної

- освіти. - 2016. - Вип. 9(3). - С. 117-120. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_9\(3\)__32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_9(3)__32)
- 19.Харицька С. В. Сучасна інтерактивна лекція з методики викладання іноземних мов і культур[Електронний ресурс] / С. В. Харицька, С. І. Шевченко // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. - 2015. - Вип. 56. - С. 315-317. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_56_114
- 20.Хом'юк І. В. Модернізація лекційних занять з вищої математики в освітньому середовищі технічних ВНЗ [Електронний ресурс] / І. В. Хом'юк // Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - 2015. - Вип. 50. - С. 356-361. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpviknu_2015_50_60
- 21.Швардак М. В. Академічна лекція у системі професійної підготовки сучасного фахівця [Електронний ресурс] / М. В. Швардак // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Педагогіка та психологія. - 2016. - Вип. 2. - С. 119-122. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdupp_2016_2_31
- 22.Шевців З. М. Лекція як засіб формування когнітивної компетенції майбутнього вчителя інклюзивного загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] / З. М. Шевців // Освіта та розвиток обдарованої особистості. - 2017. - № 2. - С. 28-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2017_2_8
- 23.Шишкін Г. Формування інтегрованих знань з фізики в лекційному курсі у студентів педагогічних університетів [Електронний ресурс] / Г. Шишкін // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка] . Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. - 2016. - Вип. 9(3). - С. 21-25. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_9\(3\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_9(3)__7)
- 24.Яковчук О. Л. Ігрові технології навчання як складова активізації пізнавальної діяльності студентів на лекційних заняттях з біохімії [Електронний ресурс] / О. Л. Яковчук // Молодий вчений. - 2016. - № 8. - С. 381-385. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_8_90

Тема 2.3.4. Методика організації та проведення практичних, лабораторних і семінарських занять у вищій школі

(практичне заняття, 2 год.)

План

1. Семінарське заняття: види, підготовка студента і викладача, методика підготовки та проведення.
2. Практичні, лабораторні заняття: система вправ, досліди, методика підготовки та проведення.
3. Методика організації та проведення індивідуальних занять, консультації, колоквиуму, ігор Індивідуальний план роботи студента.
4. Методика самостійної підготовки студента до семінарських, практичних і лабораторних занять

Індивідуальні завдання

1. Відвідайте 2-3 практичних, семінарських, лабораторних заняття викладачів зі своєї спеціальності, проаналізуйте їх за критеріями, поданими у таблиці 2.

2. Використовуючи додаток 2, складіть план-конспект практичного заняття з однієї з тем дисципліни «Педагогіка вищої школи», або з цікавої для Вас теми заняття і дисципліни.
3. Підготуйте фразмент практичного заняття з курсу «Педагогіка вищої школи» та проведіть його у своїй групі.

Запитання для самоконтролю

1. Назвіть види та структуру самостійної роботи студентів (творчі завдання, проекти, курсові і дипломні роботи тощо).
2. Охарактеризуйте організаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студентів та контроль за нею. Комп'ютерна підтримка самостійної роботи студентів.
3. У чому полягає керівництво викладача у процесі організації самостійної роботи студента.
4. Розкрийте сутність методу «портфоліо» в структурі самостійної роботи. Проекти як практичне втілення теоретичних здобутків студента.
5. Назвіть критерії оцінювання результатів позаудиторної самостійної роботи студентів.

Рекомендована література

1. Бенера В. Є. Концептуальні засади теорії і практики самостійної роботи студентів в історії вищої школи України [Електронний ресурс] / В. Є. Бенера // Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія : Педагогіка. - 2016. - Вип. 6. - С. 3-16. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkogpth_2016_6_3
2. Дрогомерецька О. І. Самостійна робота студентів у світлі інноваційних технологій [Електронний ресурс] / О. І. Дрогомерецька, Г. М. Курилів, Т. І. Гридчук, Я. В. Сандурська // Вісник проблем біології і медицини. - 2016. - Вип. 4(2). - С. 140-142. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpbm_2016_4\(2\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpbm_2016_4(2)_28)
3. Іванова Г. І. Тайм-менеджмент як педагогічна технологія формування культури розумової праці студентів. / Г. Іванова // Вища освіта України. - 2017. - № 1. - С. 282-292.
4. Каук В. Хмарні технології у підтримці самостійної роботи студентів [Електронний ресурс] / В. Каук, В. Гребенюк, Шкіль. Шкіль. // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Інформатизація вищого навчального закладу. - 2016. - № 853. - С. 11-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPIVNZ_2016_853_4
5. Любарець, В. Створення електронної освітньої платформи ACCENT – шлях до якості освіти [Текст] / В. Любарець // Вища освіта України. – 2016. – № 3. – С. 58-63.
6. Мирончук Н. М. Контекстна підготовка майбутніх викладачів вищої школи до самоорганізації у професійній діяльності на засадах проблемно-ситуаційного підходу [Електронний ресурс] / Н. М. Мирончук // Професійна освіта: проблеми і перспективи. - 2016. - Вип. 11. - С. 15-20. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Profos_2016_11_5
7. Петренко С. В. Активні форми навчання у вищій школі: актуалізація інноваційного досвіду США [Електронний ресурс] / С. В. Петренко // Інноватика у вихованні. - 2017. - Вип. 5. - С. 161-171. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2017_5_19

8. Савченко Л. О. Використання веб-квест технологій у вищій школі при підготовці майбутніх фахівців [Електронний ресурс] / Л. О. Савченко // Педагогіка вищої та середньої школи. - 2017. - Вип. 1. - С. 67-74. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2017_1_10
9. Стрюк Л. Б. Роль засобів візуалізації у самостійній роботі студента-філолога. / Л.Стрюк // Вища освіта України. - 2017. - № 1. - С. 85-91.
10. Шумський, О. Л. Веб-квест проект як засіб активізації самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі навчання іноземної мови [Текст] / О. Л. Шумський // Іноземні мови. – 2016. – № 2. – С. 21-26.
11. Шуфнарович М. А. Перспективи використання сучасних інформаційних технологій у самостійній роботі студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / М. А. Шуфнарович // Науковий вісник НЛТУ України. - 2017. - Вип. 27.1. - С. 222-225. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2017_27

Тема 2.3.5. Сучасні технології навчання у вищому закладі освіти (лекція, 2 год)

План

1. Сутність поняття «технології навчання».
2. Класифікація освітніх технологій.
3. Особливості впровадження інтерактивних технологій навчання у вищій школі.

Рекомендована література

Основна

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид.-К.:Центр учбової літератури, 2011.-384 с.
2. Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес [текст]: навчально-методичний посібник / Н.Г.Діденко, С.А.Гармаш.- Донецьк: ДонДУУ, 2009.- 147 с.
3. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл.) / В.Ортинський-К.: Центр учбової літератури, 2009.-472 с.
5. Панфилова А. П. Инновационные педагогические технологии : Активное обучение : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А.П.Панфилова. — М. : Издательский центр «Академия», 2009. - 192 с.
6. Стрельников В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник [для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ] / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.

Додаткова література

1. Іванова Г. І. Тайм-менеджмент як педагогічна технологія формування культури розумової праці студентів. - С. 282-292.
2. Карпович М. Г. Дидактичні можливості використання інформаційних технологій у вищій школі [Електронний ресурс] / М. Г. Карпович // Соціум. Документ. Комунікація. - 2016. - Вип. 2. - С. 145-154. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cdk_2016_2_14

3. Коваленко В. К. Використання інформаційних технологій в системі вищої освіти. / Коваленко В. // Вища освіта України. - 2017. - № 1. - С. 170-176.
4. Кривонос О. М. Огляд та перспективи використання платформи Arduino Nano 3.0 у вищій школі [Електронний ресурс] / О. М. Кривонос, Є. В. Кузьменко, С. В. Кузьменко // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2016. - Т. 56, вип. 6. - С. 77-87. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2016_56_6_9.
5. Крижанівська В. І. Особливості впровадження технологій електронного навчання у вищій школі України [Електронний ресурс] / В. І. Крижанівська // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. - 2016. - Вип. 69-70. - С. 205-215. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stapttp_2016_69-70_27
6. Лісіна Л. О. Вплив інформатизації освіти на трансформацію технології навчання у вищій школі [Електронний ресурс] / Л. О. Лісіна // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. - 2016. - Вип. 50. - С. 425-432. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2016_50_57
7. Мачинська Н. Упровадження інноваційних технологій навчання у вищій школі [Електронний ресурс] / Н. Мачинська, Ю. Комарова // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Сер : Педагогіка. - 2015. - № 1. - С. 240-246. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdu_2015_1_42
8. Савченко Л. О. Використання веб-квест технологій у вищій школі при підготовці майбутніх фахівців. / Л.Савченко // Вища освіта України. - 2017. - № 1. - С. 67-74.
9. Федоренко Н. І. Використання інноваційних технологій у вищій школі як шлях формування професійних компетенцій у майбутніх фахівців [Електронний ресурс] / Н. І. Федоренко // Грани. - 2015. - № 6. - С. 103-108. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2015_6_22

Запитання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність педагогічної інновації.
2. Охарактеризуйте критерії технологій навчання.
3. Назвіть види педагогічних технологій.
4. Які сучасні технології навчання використовуються у вищій школі?

Тема 2.3.6. Інноваційні технології активізації навчання у ВНЗ

План

1. Технологія дистанційного навчання
2. Технологія модульного навчання
3. Проблемне навчання у вищій школі
4. Проектна та ігрові технології навчання
5. Інтерактивні технології навчання

Завдання для самостійно роботи

1. Розробіть сценарій дидактичної гри або навчального проекту за змістом профільної дисципліни.

Основна література

- 12.Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид.-К.:Центр учбової літератури, 2011.-384 с.
- 13.Кучерявий О. Г. Модульно-розвивальне навчання у вищій школі : аспекти проектування : монографія / О. Г. Кучерявий. – К. : Слово, 2012. – 280 с.
- 14.Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
- 15.Ортинський В.Л.Педагогіка вищої школи: навч. посіб.(для студ. вищ. навч. заклл) / В.Ортинський-К.: Центр учбової літератури, 2009.-472 с.
- 16.Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Піктенко, О.М. Любарська та ін.; За ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2004. – 256 с.
- 17.Практикум з педагогіки / за заг. Ред. О.А. Дубасенюк та А.В. Іванченка. – К.: ІСДО, 1996.- 432с. та друге доопрацьоване видання “Практикум з педагогіки /за заг. ред. О.А. Дубасенюк та А.В. Іванченка/ - Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – 483с.
- 18.Стрельніков В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посіб- ник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МППК ПУЕТ / В. Ю. Стрельніков, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с
- 19.Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів: навч. посібник: у 2 частинах – ч1 Технології загально-педагогічної підготовки майбутніх вчителів/ За заг.ред. доктора пед. наук О.А. Дубасенюк – Житомир: Житомирський держ. педуніверситет. – 2001. – 267с.;
- 20.Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів: навч. посібник: у 2 частинах – ч2 Технології соціально педагогічної підготовки майбутніх вчителів/ За заг.ред. доктора пед. наук О.А. Дубасенюк – Житомир: Житомирський держ. педуніверситет. – 2001. – 192с.

Додаткова література

1. Авдєєв О. В. Використання дистанційної системи moodle для оптимізації навчального процесу у вищій школі [Електронний ресурс] / О. В. Авдєєв // Медична освіта. - 2015. - № 1. - С. 6-8. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mosv_2015_1_3
2. Ануфрієва О. Ф. Використання інтерактивних технологій у вищих технічних навчальних закладах на прикладі навчальних практик студентів [Електронний ресурс] / О. Ф. Ануфрієва // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 70(2). - С. 7-10. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_70\(2\)__3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_70(2)__3)
3. Бабатіна С. І. Психологічні технології розвитку темпоральних характеристик особистості в студентському віці [Електронний ресурс] / С. І. Бабатіна // Вісник Одеського національного університету. Серія : Психологія. - 2016. - Т. 21, Вип. 3. - С. 15-27. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_psi_2016_21_3_4
4. Бартків О. Метод проектів у процесі професійної підготовки педагогів вищої школи [Електронний ресурс] / О. Бартків, Є. Дурманенко // Молодь і ринок. - 2015. - № 7. - С. 25-29. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_7_6
5. Береза І. С. Впровадження технології комп'ютерного тестування для оцінювання знань студентів ВНЗ[Електронний ресурс] / І. С. Береза

- // Педагогіка вищої та середньої школи. - 2017. - Вип. 1. - С. 3-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2017_1_3
6. Біскуп В. С. Принципи та технології компетентнісного підходу до формування професійної кар'єрної студентської молоді [Електронний ресурс] / В. С. Біскуп // Грані. - 2016. - № 5. - С. 61-67. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2016_5_12
 7. Волощук І. Використання інноваційних технологій у керуванні науково-дослідницькою діяльністю студентів [Електронний ресурс] / І. Волощук // Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 17. - С. 40-46. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2016_17_9
 8. Воронцова І. Використання технології e-learning в організації самостійної роботи студентів при вивченні графічних дисциплін [Електронний ресурс] / І. Воронцова // Молодь і ринок. - 2016. - № 3. - С. 63-67. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2016_3_14
 9. Гальцева Т. О. Тренінг як технологія підвищення навчальної самоефективності студентів [Електронний ресурс] / Т. О. Гальцева // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки. - 2016. - Вип. 1(1). - С. 124-129. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2016_1\(1\)_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2016_1(1)_23)
 10. Гриньова В. Сміхотерапія як оздоровча технологія студентської молоді [Електронний ресурс] / В. Гриньова // Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 18. - С. 60-65. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2016_18_12
 11. Дибкова Л. М. Інформаційно-комунікаційні технології у контексті оцінювання результатів навчання студентів ВНЗ України [Електронний ресурс] / Л. М. Дибкова // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2016. - Т. 52, вип. 2. - С. 27-35. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2016_52_2_6
 12. Іванова Г. І. Тайм-менеджмент як педагогічна технологія формування культури розумової праці студентів [Електронний ресурс] / Г. І. Іванова // Педагогіка вищої та середньої школи. - 2017. - Вип. 1. - С. 282-292. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2017_1_34
 13. Кабак В. В. Особливості впровадження технологій дистанційного навчання в процес підготовки студентів комп'ютерних спеціальностей технічного ВНЗ [Електронний ресурс] / В. В. Кабак // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 72(2). - С. 144-148. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_72\(2\)_32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_72(2)_32)
 14. Каук В. Хмарні технології у підтримці самостійної роботи студентів [Електронний ресурс] / В. Каук, В. Гребенюк, Шкіль. Шкіль. // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Інформатизація вищого навчального закладу. - 2016. - № 853. - С. 11-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPIVNZ_2016_853_4
 15. Кобися А. П. Використання хмарних технологій для створення освітнього середовища викладача та студента у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / А. П. Кобися // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. - 2016. - Вип. 46. - С. 206-209. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2016_46_52

16. Козачко О. М. Графічно-інформаційні технології формування професійної спрямованості студентів технічних ВНЗ в процесі вивчення інженерної та комп'ютерної графіки [Електронний ресурс] / О. М. Козачко, А. О. Козачко // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка . Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 3. - С. 68-72. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2016_3_14
17. Комар О. А. Організація тренінгових занять для засвоєння студентами інтерактивних технологій [Електронний ресурс] / О. А. Комар // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Педагогіка та психологія. - 2016. - Вип. 2. - С. 241-246. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdupp_2016_2_60
18. Коноваленко С. М. Хмарні сервіси в освітньому процесі студентів технологічних коледжів [Електронний ресурс] / С. М. Коноваленко // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2017. - Т. 58, вип. 2. - С. 88-97. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2017_58_2_11
19. Крамской С. И. Из опыта внедрения технологий здоровьесбережения студентов в БГТУ им. В.Г. Шухова [Електронний ресурс] / С. И. Крамской, И. А. Амельченко, А. Д. Пузанов // Здоровье, спорт, реабилитация. - 2016. - № 3. - С. 73-76. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hsr_2016_3_16
20. Машкіна Л. А. Підготовка студентів до використання здоров'язберігаючих технологій у процесі педагогічної практики [Електронний ресурс] / Л. А. Машкіна // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. - 2016. - Вип. 46. - С. 112-117. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2016_46_18
21. Мороз Л. В. Використання інноваційних технологій у процесі іншомовної підготовки студентів немовних спеціальностей [Електронний ресурс] / Л. В. Мороз, А. С. Дуброва, В. М. Трофімчук // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. - 2016. - Вип. 14. - С. 86-89. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2016_14_25
22. Поморова О. В. Трансфер знань та технологій на прикладі підтримки реалізації студентських стартапів [Електронний ресурс] / О. В. Поморова, Т. О. Говорущенко, С. Ю. Побережний, В. В. Магдін // Електротехнічні та комп'ютерні системи. - 2016. - № 22. - С. 384-391. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/etks_2016_22_65
23. Савчук І. В. Використанні інтерактивних технологій з метою розвитку творчих здібностей студентів [Електронний ресурс] / І. В. Савчук, О. В. Абрамчук // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. - 2016. - Вип. 46. - С. 300-302. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2016_46_77
24. Сторожук С. Д. Проектні технології у навчанні письма студентів-філологів: суть та особливості використання у навчальному процесі [Електронний ресурс] / С. Д. Сторожук // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. - 2016. - № 2. - С. 367–373. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2016_2_62
25. Ткаченко А. В. Формування готовності студентів до застосування тестових технологій – важлива складова сучасної професійної підготовки майбутніх вчителів фізики [Електронний ресурс] / А. В. Ткаченко, Л. О. Кулик

- // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Серія : Педагогічна. - 2016. - Вип. 22. - С. 169-172. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkr_ped_2016_22_55
26. Чайковський М. Є. Педагогічні технології соціально-педагогічної роботи зі студентами з інвалідністю [Електронний ресурс] / М. Є. Чайковський // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна". - 2016. - № 12. - С. 72-77. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2016_12_17
27. Чеботарьова Г. В. Роль і місце інтернет-технологій дистанційного навчання для студентів вищих учбових закладів I-II рівня акредитації, які навчаються творчих професій [Електронний ресурс] / Г. В. Чеботарьова, Г. М. Шкарупа // Молодий вчений. - 2016. - № 1(2). - С. 104-108. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_1\(2\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_1(2)_26)
28. Чжеюань Вей Обґрунтування технології міжкультурного виховання студентів у позааудиторій роботі засобами музики [Електронний ресурс] / Вей Чжеюань // Освітологія. - 2016. - № 5. - С. 127-132. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osvit_2016_5_23
29. Шуфнарович М. А. Перспективи використання сучасних інформаційних технологій у самостійній роботі студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / М. А. Шуфнарович // Науковий вісник НЛТУ України. - 2017. - Вип. 27.1. - С. 222-225. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2017_27
30. Яковчук О. Л. Ігрові технології навчання як складова активізації пізнавальної діяльності студентів на лекційних заняттях з біохімії [Електронний ресурс] / О. Л. Яковчук // Молодий вчений. - 2016. - № 8. - С. 381-385. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_8_90

Тема 2.3.8. Науково-дослідна робота студентів у формуванні компетентного фахівця

(практичне заняття, 2 год.)

План

1. Сутність і значення науково-дослідницької роботи студентів. Студентські наукові гуртки.
2. Формування інформаційної культури сучасного студента. Культура інформаційного пошуку. Методи копіїзації, конспектування, рецензування у роботі студентів. Вимоги до проведення та оформлення результатів курсового, магістерського дослідження.
3. Форми презентації наукових результатів студентських досліджень: тези, стаття, доповідь; конференції, майстер-клас, збірник робіт.
4. Організація навчальної і науково-дослідницької роботи аспірантів. Вимоги до виконання кандидатських дисертацій. Докторантура як вища форма підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.

Рекомендована література

Основна

1. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі.- К., 2000.
2. Загвязинский В. И. Исследовательская деятельность педагога: [Учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений]. — 2-е изд., испр. / Загвязинский В. И. — Academia, 2008, -с. 287.

3. Сбруєва А.А. Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 березня 2015 року, м. Суми). – Том. I. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 392 с.
4. Кловак Г. Т. Генеза підготовки майбутнього вчителя до дослідницької педагогічної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах України (кінець XIX - XX століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.01 „Теорія і історія педагогіки” / Г.Т. Кловак. – К., 2005. – 40 с.
5. Чашечникова О.С. До проблеми формування у майбутнього вчителя математики здібностей дослідника / О.С.Чашечникова // Педагогічні науки: збірник наукових праць / – Суми : Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Ч. 1. – С. 342-349.

Додаткова

6. Борисов В.В. Формування готовності вчителя до дослідницької педагогічної діяльності в умовах поетапної підготовки студентів педагогічного вузу: Дис... канд. пед. наук: 13.00.02 // Борисов Вячеслав Вікторович. – Слов'янськ, 1996. – 181л.
7. Коваленко Н.В. Критерії оцінювання доповідей студентів про результати науково-дослідної роботи на лекції-конференції / Н.В. Коваленко // Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво : науковий журнал. – Луцьк : ЛНТУ, 2011. – № 5. – С. 126-129.
8. Коваленко Н. В. **Формування інформаційного компонента самоосвітньої компетентності особистості** / Н.В.Коваленко // Пед. науки : теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. – Суми : Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – Ч. 1. – С. 174-180.
9. Новікова Л. М. Тренінг як засіб активізації навчання у вищій школі : наук.-метод. посіб. / Л. М. Новікова. – Павлоград: ЗДІЕУ, 2008. – 110 с
Ромашенко І. Науково-дослідницька діяльність студентів як інноваційний вимір вищої школи [Електронний ресурс] / І. Ромашенко // Молодь і ринок. - 2016. - № 9. - С. 35-38. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2016_9_9
- 10.Рубанець О. Когнітивний аспект методологічного оновлення вищої школи[Електронний ресурс] / О. Рубанець // Вища освіта України. - 2016. - № 3. - С. 24-29.
- 11.Соболева С. М. До проблеми організації індивідуальної навчально-дослідницької діяльності студентів. / Соболева С. // Педагогіка вищої та середньої школи. - 2016. - № 48 - С. 145-150.

Тема 2.3.9. Практична підготовка сучасного фахівця

(самостійна робота, 2 год.)

План

1. Контекстний підхід до підготовки сучасного вчителя.
2. Види практик. Концепція навчальної та виробничої практик.
3. Технологія підготовки студентів до практики.

Рекомендована література

1. Бурова Е. В. Взаємодія теорії та практики в освітньому просторі "вищий педагогічний навчальний заклад – загальноосвітня школа"[Електронний

ресурс] / Е. В. Бурова // Молодий вчений. - 2016. - № 3. - С. 362-365. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_3_86

2. Волкова Н. Підготовка викладача вищої школи як стратегічне завдання[Електронний ресурс] / Н. Волкова // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки. - 2016. - № 2. - С. 11-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnur_2016_2_4

Тема 2.4. Поняття контролю навчальної діяльності студентів: функції, принципи організації, види та форми (лекція, 2 год)

План

1. Завдання, функції і види педагогічного контролю.
2. Форми (колоквіуми, заліки, іспити) і методи (тестування, анкетування, усне і письмове опитування, написання творів-есе тощо) контролю навчальних досягнень студентів.
3. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів. Рівні навчальних досягнень за національною шкалою, шкалою ECTS, бально-рейтинговою шкалою.
4. Загальні критерії тематичного, підсумкового оцінювання знань студентів, науководослідної роботи, самостійної роботи та проходження практики. Організація проведення державної атестації студентів.

Рекомендована література

1. Гронлунд, Норман Е. Оцінювання студентської успішності: Практ. Посіб. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 312 с.
2. Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес [текст]: навчально-методичний посібник / Н.Г.Діденко, С.А.Гармаш.- Донецьк: ДонДУУ, 2009.- 147 с.
3. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб.(для студ. вищ. навч. заклл) / В.Ортинський-К.: Центр учбової літератури, 2009.-472 с.

Тема 2.4.1. Методика організації педагогічного контролю навчальних досягнень студентів у ВНЗ (практичне заняття, 2 год., самостійна робота, 2 год.)

План

1. Рівні навчальних досягнень за національною шкалою, шкалою ECTS, бально-рейтинговою шкалою. Критерії оцінки знань студентів за КМСОНП.
2. Організація поточного контролю навчальних досягнень студентів (за предметами спеціалізації).
3. Організація підсумкового контролю навчальних досягнень студентів (за предметами спеціалізації).

4. Розробка екзаменаційних білетів і питань до заліків. Вимоги, що пред'являються до проведення іспитів і заліків.

Рекомендована література

1. Береза І. С. Впровадження технології комп'ютерного тестування для оцінювання знань студентів ВНЗ [Електронний ресурс] / І. С. Береза // Педагогіка вищої та середньої школи. - 2017. - Вип. 1. - С. 3-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2017_1_3
2. Береза І. С. Впровадження технології комп'ютерного тестування для оцінювання знань студентів ВНЗ. / І. Береза // Вища освіта України. - 2017. - № 1. - С. 3-12.
3. Дибкова Л. М. Інформаційно-комунікаційні технології у контексті оцінювання результатів навчання студентів ВНЗ України [Електронний ресурс] / Л. М. Дибкова // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2016. - Т. 52, вип. 2. - С. 27-35. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2016_52_2_6
4. Сікорський, П. Принципи моделювання нових контрольно- оцінювальних систем і їх застосування у середніх і вищих навчальних закладах [Текст] / П. Сікорський // Вища освіта України. – 2016. – № 2. – С. 44-50.
5. Ткаченко А. В. Формування готовності студентів до застосування тестових технологій – важлива складова сучасної професійної підготовки майбутніх вчителів фізики [Електронний ресурс] / А. В. Ткаченко, Л. О. Кулик // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Серія : Педагогічна. - 2016. - Вип. 22. - С. 169-172. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znprk_ped_2016_22_55

Змістовий модуль 3. ВИХОВНА РОБОТА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 3.1. Організація виховної роботи з студентською молоддю у вищому закладі освіти

План

1. Студентство як соціальна група. Соціально-педагогічна адаптація студентства у вищому навчальному закладі.
2. Зміст виховної роботи у вищому навчальному педагогічному закладі.
3. Завдання гуратора студентської групи.
4. Форми виховної роботи у вищій школі. Студентське самоврядування.

Основна література

1. Елканов С.Б. Основы профессионального самовоспитания будущего учителя. – М: Просвещение, 1989. 11
2. Кошельник В. В. Організація виховної роботи зі студентами у вищому навчальному закладі / В. В. Кошельник. – Вінниця : Гуманізм та освіта, 2010. – С. 267-271.
3. Студентське самоврядування як невід'ємна складова демократизації вищої школи. – К. : Знання, 005. – 55 с.

Додаткова література

1. Бакуменко Т. К. Окремі аспекти духовно-морального виховання студентів педагогічних ВНЗ [Електронний ресурс] / Т. К. Бакуменко // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. - 2017. - Вип. 1. - С. 6-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2017_1_3
2. Кривошопка Т. Принципи виховання студентської молоді у вищій школі [Електронний ресурс] / Т. Кривошопка // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. - 2016. - № 2. - С. 230-234. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2016_2_39
3. Ткачова Н. О. Рефлексивне виховне середовище: сутність і роль у вихованні студентів вищої школи [Електронний ресурс] / Н. О. Ткачова, С. С. Махновський // Педагогіка та психологія. - 2016. - Вип. 54. - С. 119-126. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2016_54_15
4. Чибісова, Н. Студентське самоврядування [Текст] : спосіб модернізації сучасного ВНЗ / Н. Чибісова // Освіта. – 2016. – № 33, 10 серпня. – С. 5.
5. Шишкова Є. Г. Моральне виховання студентів-сиріт у процесі формування їхньої суб'єктної позиції [Електронний ресурс] / Є. Г. Шишкова // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. - 2017. - Вип. 75(3). - С. 154-157. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_75\(3\)__33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_75(3)__33)

Тема 3. 1.1. Студент і студентська група у виховному процесі педагогічного університету

План

1. Суперечливості та кризи студентського віку. Самовиховання студентів.
2. Виховна робота у підготовці майбутнього вчителя. Діяльність куратора.
3. Сучасні форми колективної та індивідуальної виховної роботи. Методика проведення дискусії в студентській аудиторії.
4. Педагогічні основи функціонування студентського самоврядування.

Завдання для самостійної роботи

1. Запропонуйте проблемні питання для дискусії на тему «Академічна доброчесність» для студентів 4 курсу.
2. Проаналізуйте принципи патріотичного виховання подані у «Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді» (наказ МОН № 641 від 16. 06. 2015 р.)
3. Проаналізуйте «Положення про студентське самоврядування в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка».
4. За зразком **розробіть план виховної роботи куратора студентської групи** першого курсу на місяць, ураховуючи подані вище принципи патріотичного виховання, розвиток студентське самоврядування та додатки 1-3.

Основна література

5. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи в запитаннях і відповідях: Навчальний посібник / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 516 с.
6. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид.-К.: Центр учбової літератури, 2011.- 384 с.

7. Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес [текст]: навчально-методичний посібник / Н.Г.Діденко, С.А.Гармаш.- Донецьк: ДонДУУ, 2009.- 147 с.
8. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл.) / В.Ортинський-К.: Центр учбової літератури, 2009.-472 с.
9. Психологія вищої школи: Підруч. [для студ. ВНЗ] / Подоляк Л.Г. Юрченко В.І. – [Вид. 3-є, випр. і доп.] – К.: Каравела, 2011. – 360 с

Додаткова література

1. Андрущенко В. Вчитель ХХІ століття: нова стратегія Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Вища освіта України. – 2016. – 4 (63). - С. 5-14.
2. Бакуменко Т. К. Окремі аспекти духовно-морального виховання студентів педагогічних ВНЗ [Електронний ресурс] / Т. К. Бакуменко // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. - 2017. - Вип. 1. - С. 6-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2017_1_3
3. Бондаренко О. В. Роль куратора академічної групи у формуванні професійної спрямованості майбутніх гірничих інженерів. / І. Бондаренко // Педагогіка вищої та середньої школи. - 2016. - № 48- С. 132-139.
4. Верченко Л. С. Проектування технології розвитку соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищої школи у процесі магістерської підготовки: концептуальний етап [Електронний ресурс] / Л. С. Верченко // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. - 2017. - № 1. - С. 155–160. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2017_1_26
5. Войтовська А. І. Правове виховання студентства: гендерний аспект [Електронний ресурс] / А. І. Войтовська // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. - 2017. - Вип. 75(3). - С. 104-107. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_75\(3\)_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_75(3)_23)
6. Дрижак В. В. Курсантське та студентське самоврядування як фактор удосконалення навчально-виховного процесу [Електронний ресурс] / В. В. Дрижак, С. М. Єрмак // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. - 2017. - Вип. 144. - С. 30-33. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2017_144_9
7. Кіндрат В. К. Проблема національно-патріотичного виховання студентів спеціальності "фізичне виховання" у Рівненському державному гуманітарному університеті [Електронний ресурс] / В. К. Кіндрат, С. А. Литвиненко, Н. П. Кіндрат // Інноватика у вихованні. - 2017. - Вип. 5. - С. 95-108. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2017_5_11
8. Кривошопка Т. Принципи виховання студентської молоді у вищій школі [Електронний ресурс] / Т. Кривошопка // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. - 2016. - № 2. - С. 230-234. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2016_2_39
9. Кучинська І. О. Ключові позиції громадянського формування молоді у вищій школі [Електронний ресурс] / І. О. Кучинська // Педагогічна освіта: теорія і практика. - 2015. - Вип. 18. - С. 66-73. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2015_18_13

10. Мурашківська В. П. Аналіз проблеми адаптації першокурсників до умов навчання у ВНЗ на технічних спеціальностях. / І. Мурашківська // Педагогіка вищої та середньої школи. - 2016. - № 48 - С. 80-85.
11. Онопрієнко О. М. Педагогічні засади патріотичного виховання в сучасній освітній парадигмі вищої школи [Електронний ресурс] / О. М. Онопрієнко, О. В. Онопрієнко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. - 2017. - Вип. 143. - С. 77-80. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2017_143_18
12. Романкова Л. М. Виховання студентської молоді як соціальна проблема сучасності [Електронний ресурс] / Л. М. Романкова // Актуальні проблеми філософії та соціології. - 2017. - Вип. 16. - С. 113-118. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprfc_2017_16_32
13. Ткачова Н. О. Рефлексивне виховне середовище: сутність і роль у вихованні студентів вищої школи [Електронний ресурс] / Н. О. Ткачова, С. С. Махновський // Педагогіка та психологія. - 2016. - Вип. 54. - С. 119-126. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znprkhnpu_ped_2016_54_15
14. Царик Т. Сутність хореографічної діяльності в системі естетичного виховання студентської молоді [Електронний ресурс] / Т. Царик // Молодь і ринок. - 2017. - № 3. - С. 121-126. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2017_3_26
15. Чжан С. Змістовно-технологічне забезпечення процесу виховання етнічної толерантності студентів [Електронний ресурс] / С. Чжан // Педагогічний процес: теорія і практика. - 2017. - Вип. 2. - С. 130-133. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppptp_2017_2_24
16. Чибісова, Н. Студентське самоврядування [Текст] : спосіб модернізації сучасного ВНЗ / Н. Чибісова // Освіта. – 2016. – № 33, 10 серпня. – С. 5.
17. Шалімова А. Модель виховної роботи щодо соціально-психологічної адаптації студентів-першокурсників у позанавчальній діяльності [Електронний ресурс] / А. Шалімова, І. Шалімова, В. Маркова // Молодь і ринок. - 2017. - № 5. - С. 25-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2017_5_7
18. Сойчук Р. Л. Методи виховання національного самоствердження в учнівській молоді [Електронний ресурс] / Р. Л. Сойчук // Інноватика у вихованні. - 2017. - Вип. 5. - С. 172-183. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2017_5_20

**Тема 3.1.2. Діалектика становлення і розвитку студентського колективу:
академічної групи, курсу, факультету, ВНЗ
(практичне заняття, 2 год.)**

План

1. Корпоративна культура університету. Традиції єдності.
2. Студентська група, етапи розвитку.
3. Технології формування середовища співпраці та фасилітації.

Рекомендована література

1. Бондаренко О. В. Роль куратора академічної групи у формуванні професійної спрямованості майбутніх гірничих інженерів. / І. Бондаренко // Педагогіка вищої та середньої школи. - 2016. - № 48- С. 132-139.
2. Верченко Л. С. Проектування технології розвитку соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищої школи у процесі магістерської

- підготовки: концептуальний етап [Електронний ресурс] / Л. С. Верченко // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. - 2017. - № 1. - С. 155-160. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2017_1_26
3. Купрій Т. Г. Соціальна афіліація студентської молоді як чинник організаційного розвитку вищої школи [Електронний ресурс] / Т. Г. Купрій // Освітологічний дискурс. - 2016. - № 3. - С. 51-62. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2016_3_7
 4. Кучинська І. О. Ключові позиції громадянського формування молоді у вищій школі [Електронний ресурс] / І. О. Кучинська // Педагогічна освіта: теорія і практика. - 2015. - Вип. 18. - С. 66-73. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2015_18_13
 5. Мурашківська В. П. Аналіз проблеми адаптації першокурсників до умов навчання у ВНЗ на технічних спеціальностях. / І. Мурашківська // Педагогіка вищої та середньої школи. - 2016. - № 48 - С. 80-85.
 6. Онопрієнко О. М. Педагогічні засади патріотичного виховання в сучасній освітній парадигмі вищої школи [Електронний ресурс] / О. М. Онопрієнко, О. В. Онопрієнко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. - 2017. - Вип. 143. - С. 77-80. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2017_143_18
 7. Радчук Г. К. Особливості самоактуалізації особистості студентів в освітньому середовищі вищої школи [Електронний ресурс] / Г. К. Радчук // Психологія і особистість. - 2015. - № 2(2). - С. 85-97. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psios_2015_2\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psios_2015_2(2)_9)
 8. Рибалко Л. С. Теоретичні та прикладні аспекти педагогічної акмеології у вищій школі [Електронний ресурс] / Л. С. Рибалко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. - 2017. - Вип. 142. - С. 156-158. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2017_142_36
 9. Ткачова Н. О. Рефлексивне виховне середовище: сутність і роль у вихованні студентів вищої школи [Електронний ресурс] / Н. О. Ткачова, С. С. Махновський // Педагогіка та психологія. - 2016. - Вип. 54. - С. 119-126. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znprkhnpu_ped_2016_54_15
 10. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи в запитаннях і відповідях: Навчальний посібник / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 516 с.

Тема 3.6. Особливості педагогічної діяльності у ВНЗ

(лекція, 2 год)

План

1. Специфіка діяльності педагога у вищому навчальному закладі. Завдання, права та обов'язки викладача педагогічного університету.
2. Основні напрями діяльності викладача вищого навчального закладу
3. Робочий час викладача. Навчальне навантаження викладача і його види. Розподіл часу між окремими видами навчального навантаження.
4. Планування навантаження на навчальний рік і семестр. Графік робочого часу викладача. Порядок його розробки і складання.
5. Педагогічна майстерність як мистецька дія.

Рекомендована література

- 11.Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид.-К.:Центр учбової літератури, 2011.-
- 12.Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : Монографія / І.А. Зязюн. – Черкаси : ВВ ЧНУ імені Богдана Хмельницького. – 2008. – С. 404 - 405.
- 13.Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения /Н. В. Кузьмина. — М.: Педагогика, 1990. — 119 с.
- 14.Мышление учителя: Личностные механизмы и понятийный аппарат/ Под ред. Ю.Н.Кулюткина, Г.С.Сухобской. –М.: Педагогика, 1990. – 104 с.
- 15.Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І. А. Зязюна. –3-тє вид., допов. і переробл. –К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 367 с.
- 16.Педагогічна майстерність: тести. – Ч.1.Комплект методик професійного самопізнання вчителя/ За ред. Л.В.Крамущенко, Н.М.Тарасевич. – Київ-Полтава,1996. – 181 с.
- 17.Педагогічна майстерність: тести. – Ч.ІІІ Комплект методик професійного самопізнання вчителя/ За ред. В.А.Семіченко, Н.М.Тарасевич. – Полтава-Київ,1996. – 93 с.
- 18.Педагогічна майстерність:тести. – Ч.2.Дешифратори тестів контролю знань/ За ред. Л.В.Крамущенко, Н.М.Тарасевич. – Київ-Полтава,1996. –79 с. 9.
- 19.Психологія вищої школи: Підруч. [для студ. ВНЗ] / Подоляк Л.Г. Юрченко В.І. – [Вид. 3-є, випр. і доп.] – К.: Каравела, 2011. – 360 с
- 20.Словник термінології з педагогічної майстерності/ Н.Г. Базилевич, Д.Г. Білоконь та ін., усього 21 автор / гол. ред. Н.М. Тарасевич. – Полтава: «Полтава», 1995. – 64 с

Тема 3.6.1. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу

(практичне заняття, 2 год.)

План

1. Компетентність викладача вищого навчального закладу.
2. Викладач вищої школи – лідер інноваційного розвитку.
3. Зміст педагогічного спілкування. Структура і стиль педагогічного спілкування. Проблема взаємодії викладача та студентської аудиторії.
4. Педагогічна техніка викладача. Мовленнєва культура викладача. Техніка мовлення викладача-педагога.

Рекомендована література

1. Друганова О. М. Громадянська позиція й професійна діяльність викладача вищої школи як основа формування національної свідомості студентської молоді (історико-педагогічний аспект) [Електронний ресурс] / О. М. Друганова, І. І. Мартиненко // Педагогіка та психологія. - 2016. - Вип. 54. - С. 258-270. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_ped_2016_54_30
2. Ізбаш С. Самоосвіта майбутніх викладачів вищої школи як андрагогічна проблема [Електронний ресурс] / С. Ізбаш, В. Черникова // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. - 2016. - № 2. - С. 142-146. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2016_2_25

3. Кравченко В. М. Теоретичні засади формування педагогічного професіоналізму майбутніх викладачів вищої школи [Електронний ресурс] / В. М. Кравченко // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". - 2016. - № 12(1). - С. 68-71. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_12\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_12(1)_16)
4. Кравченко В. М. Моделювання професійної підготовки викладача вищої школи в умовах модернізації освіти [Електронний ресурс] / В. М. Кравченко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. - 2016. - Вип. 51. - С. 194-207. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2016_51_29
5. Різник В. Проблеми сучасної професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання у вищій школі [Електронний ресурс] / В. Різник, Н. Різник // Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди". Педагогіка. - 2016. - Вип. 38. - С. 84-91. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gvdzphp_2016_38_13
6. Сєдашова О. А. Духовно-культурний образ педагога вищої школи ХХІ століття [Електронний ресурс] / О. А. Сєдашова // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. - 2016. - Вип. 6. - С. 211-217. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2016_6_21
7. Будянський Д. В. Питання розвитку риторичної культури викладача вищої школи в наукових дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених [Електронний ресурс] / Д. В. Будянський // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер. : Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 32. - С. 84-91. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2016_32_12
8. Кравченко В. Підготовка майбутніх викладачів вищої школи до творчої самореалізації як педагогічна проблема [Електронний ресурс] / В. Кравченко // Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2016. - № 4. - С. 27-35. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2016_4_5
9. Рубанець О. Когнітивні засади формування інноваційної культури у вищій школі [Електронний ресурс] / О. Рубанець // Вища освіта України. - 2016. - № 1. - С. 17-21.
10. Волкова Н. Підготовка викладача вищої школи як стратегічне завдання [Електронний ресурс] / Н. Волкова // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки. - 2016. - № 2. - С. 11-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnup_2016_2_4
11. Бойко А. Педагог як співавтор духовно-морального змісту поняття "суб'єкт-суб'єктивні відносини у загальноосвітній і вищій школі" [Електронний ресурс] / А. Бойко // Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 65. - С. 5-16. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pena_2016_65_4
12. Музичко Л. Формування професійної ідентичності як освітнє завдання вищої школи [Електронний ресурс] / Л. Музичко // Університетська кафедра. - 2017. - № 6. - С. 231-242. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2017_6_22
13. Наумова В. Ю. Розвиток професійної компетентності викладачів вищої школи в умовах формальної і неформальної освіти [Електронний ресурс] / В. Ю. Наумова // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. - 2016. - Вип. 1. - С. 40-45. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2016_1_7

14. Олійник І. В. Складові елементи професійно-педагогічної майстерності викладача вищої школи [Електронний ресурс] / І. В. Олійник // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія. - 2016. - № 2. - С. 251–258. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2016_2_42

Індивідуальна самостійна робота

Проаналізувати статті:

1. Марія Плішук. Фактори самореалізації особистості викладача і студентів // Рідна школа. – січень. – 2003. С.35-38.
2. Надія Сафонова. Творчий педагог – фундатор формування творчої особистості // Рідна школа. – лютий. – 2003. – С.10-11.
3. В.О.Сухомлинський “Лист про педагогічну етику” (//Нар. Образование. — 1970. — N 11. — С. 48-52.).

Завдання з вивчення першоджерел:

1. В.А. Сухомлинский. Слово о слове. — Избр. произв. в 5т. - Т.5.
2. Психологія і педагогіка життєтворчості: Навч. – метод. посіб. /Гол ред. В.М. Доній. — К., 1996.
3. Е.І. Головаха, Н.В. Панина. Психология человеческого взаимопонимания. — К.: Изд-во полит. литер., 1989.
4. Блонский П.П. Учитель, стань человеком: Избр. пед. произв. и психолог. соч. в 2 т. — М., 1979. — Т.1 — С. 78-83.
5. Дистервег А. Избранные педагогические произведения. — М.: Учпедгиз, 1956. — 256с.

Завдання з науково-дослідної роботи: Провести мікродослідження.

Педагогічні ситуації.

Ця методика дозволяє судити про педагогічні здібності студента на основі того, який вихід він (вона) знаходить з ряду описаних педагогічних ситуацій. Перед початком дослідження об’єкт дослідження отримує інструкцію наступного змісту: “Перед вами – низка важких складних педагогічних ситуацій. Познайомившись зі змістом кожної з них, необхідно вибрати із запропонованих варіантів реагування на цю ситуацію той варіант, котрий з педагогічної точки зору (на вашу думку) найбільш правильний. Якщо ні один із запропонованих варіантів відповідей вас не влаштовує, то можна назвати свій, оригінальний в двох останніх рядках”.

Ситуація 1. Ви почали заняття, всі студенти заспокоїлися. В аудиторії тихо, і раптом хтось вголос засміявся. Коли ви, ще не встигнувши нічого сказати, запитливо і здивовано подивилися на студента, який засміявся, він, дивлячись вам прямо в очі, заявляє: “Мені завжди смішно дивитися на вас і завжди при цьому хочеться сміятися, коли ви проводите заняття”. Як ви на це відреагуєте? Виберіть і відмітьте, варіант словесної реакції з тих, що запропоновані нижче:

1. “От тобі й на!”
2. “А що Вам здається смішним?”
3. “Ну, будь ласка, смійся!”
4. “Ви що хворий?”
5. “Люблю веселих людей”.
6. “Я рада (ий), що створюю Вам веселий настрій”.
7. ...

Ситуація 2. Після декількох занять, студент заявляє вам: “Я не думаю, що ви, як педагог, можете нас чомусь навчити”.

Ваша реакція:

1. “Ваша справа – вчитися, а вчити – викладача”.
2. “Таких, як ви, зрозуміло, я нічому не зможу навчити”.
3. “Можливо, вам краще перейти в інший ВНЗ, або навчатися в іншого викладача”.
4. “Ви просто не бажаєте вчитися”.
5. “Мені цікаво знати, чому ви так думаєте?”
6. “Давайте поговоримо про це більш детально. У моїй поведінці, мабуть, є щось таке, що викликає у вас такі думки”
7.

Ситуація 3. Викладач дає студенту завдання, а той не хоче його виконувати, відмовляється його виконувати, заявляючи: “Я не бажаю це робити!” – Якою повинна бути реакція викладача?

1. “Не хочеш – примусимо!”
2. “Навіщо ж ви тоді прийшли вчитися?”
3. “Тим гірше для вас, залишайтеся неосвіченими, невігласами: ваша поведінка подібна до поведінки людини, яка назло своєму обличчю хотіла відрізати собі носа”
4. “Ви даєте собі відчуття у тому, чим це може скінчитися для Вас?”
5. “Не могли би ви пояснити, чому?”
6. “Давайте сядемо і обговоримо – можливо, ви і правий”
7.

Ситуація 4. Студент невдоволений своїми успіхами у навчанні, у своїх здібностях і в тому, що він колись зможе зрозуміти і засвоїти матеріал, звертається до викладача: “Як ви думаєте, чи зможу я колинебудь вчитися на відмінно і не відставати від інших студентів у групі?” – Що на це повинен відповісти викладач?

1. “Якщо чесно сказати – я не впевнений”.
2. “О, да, безперечно, в цьому ви можете не сумніватися”.
3. “У вас чудові здібності, і я покладаю на вас великі надії”.
4. “Чому ви не впевнені у собі?”
5. “Давай поговоримо і вияснимо проблеми”.
6. “Багато залежить від того, як ми з вами будемо працювати”.
7.

Ситуація 5. Студент говорить викладачу: “На два найближчих заняття, які ви будете проводити, я не піду, так як в цей час я хочу піти на концерт рок-музики (варіанти: прогулятися з друзями, побувати на спортивних змаганнях в якості глядача, на весіллі)” – Як потрібно відповісти йому?

1. “Тільки спробуйте!”
2. “В наступний раз вам прийдеться прийти з пояснювальною запискою”
3. “Це ваша справа, вам складати екзамен (залік). Прийдеться все одно звітуватися за пропущені заняття, я потім вас обов’язково спитаю”
4. “Ви, мені здається, дуже несерйозно ставитеся до занять”

5. “Можливо вам взагалі залишити навчання?”
6. “А що будете робити далі?”
7. “Мені цікаво знати, чому відвідування концерту (прогулянки) для вас цікавіше, ніж заняття?”
8. “Я вас розумію: відпочивати, ходити на концерти, на змагання, спілкуватися з друзями дійсно цікаво, цікавіше, ніж вчитися. Але я хотіла б знати, чому це так для вас?”
9.

Ситуація 6. Студент, побачивши викладача, коли той зайшов в аудиторію, сказав йому: “У вас дуже стомлений вигляд” – Як на це має реагувати викладач:

1. “Я думаю, що з вашого боку не зовсім етично робити мені такі зауваження”.
2. “Так, я погано себе почуваю”.
3. “Не хвилюйся за мене, краще подивіться на себе”
4. “Я сьогодні погано спав(ла), у мене багато роботи”.
5. “Не хвилюйтеся, це не заважатиме нашим заняттям”.
6. “Ви – дуже уважний, дякую за турботу!”
7.

Ситуація 7. “Я відчуваю, що заняття, які ви проводите, не допомагають мені”. – говорить студент викладачу, і додає: “Я взагалі думаю кинути навчання”. – Як на це повинен реагувати викладач?

1. “Припиніть говорити дурниці!”
2. “Нічого собі, додумався!”
3. “Можливо вам знайти іншого викладача”.
4. “Я хотів(ла) детальніше взнати, що у вас викликало таке бажання?”
5. “А що, як нам попрацювати разом над вирішенням вашої проблеми?”
6. “Можливо, вашу проблему можна вирішити якимось інакше?”
7.

Ситуація 8. Студент розмовляє з викладачем, демонструючи занадту самовпевненість: “Немає нічого такого, чого я б не зміг зробити, якщо б я захотів. Для мене нічого немає складного у тому, щоб вчити ваш предмет”. - Якою має бути відповідь викладача?

1. “Ви занадто добре думаєте про себе”.
2. “З вашими здібностями? – Я не впевнений”.
3. “Ви, мабуть, відчуваєте себе досить впевнено, якщо так говорите?”
4. “Я теж впевнений у цьому, бо знаю, що ви як захочете, то все у вас вдається”.
5. “Це, мабуть, потребує від вас великої напруженості: великих зусиль”.
6. “Занадта самовпевненість заважає справі”
7.

Ситуація 9. У відповідь на зауваження викладача студент говорить, що для того, щоб засвоїти навчальний предмет, йому не потрібно багато працювати: “Мене вважають досить здібною людиною” – Що має відповісти йому на це викладач?

1. “Ця думка вас не стосується”
2. “Ті труднощі, котрі до цього часу ви відчували, і ваші знання це не підтверджують”.
3. “Багато людей вважають себе досить здібними, проте не завжди є такими”.
4. “Я радий (а), що ви такої високої думки про себе”.
5. “Це тим паче повинно змусити вас більше працювати”.
6. “Це звучить так, буцімто ви сам не дуже вірите у свої здібності”.
7.

Ситуація 10. Студент говорить викладачу: “Я знову забув виконати завдання” – Як слід на це реагувати викладачу?

1. “Ну от, знову!”
2. “Не здається вам це виявом безвідповідальності”.
3. “Думаю, що вам пора починати ставитись до справи серйозно”.
4. “Я хотів(ла) би знати, чому?”
5. “У вас, мабуть, не було для цього можливості?”
6. “Як ви думаєте, чому я кожен раз нагадую про це?”
7.

Ситуація 11. Студент у розмові з викладачем говорить йому: “Я хотів би, щоб ви ставилися до мене краще” – Як повинен відповісти на таке прохання студента викладач?

1. “Чому я повинен ставитися до вас краще, ніж до всіх інших?”
2. “Я зовсім не збираюсь грати в любчиків і фаворитів!”
3. “Мені не подобаються люди, які заявляють так, як ви”.
4. “Я хотів(ла) знати, чому я повинен(на) особливо виділяти вас серед інших студентів”.
5. “Якби я вам сказав(ла), що люблю вас більше, ніж інших студентів, то вам від цього стало краще, ви б почували себе краще?”
6. “Як ви думаєте, як я насправді до вас ставлюсь?”
7.

Ситуація 12. Студент, висказавши викладачеві свої сумніви щодо можливості глибокого міцного засвоєння предмету, який він викладає, додав: “Я сказав вам про те, що мене турбує. Тепер ви скажіть, у чому причина цього і як мені бути далі?” – Що має відповісти на це викладач?

1. “У вас, мені здається, комплекс неповноцінності”.
2. “У вас немає ніяких підстав для хвилювання”.
3. “Перш ніж я зможу висказати свою обґрунтовану думку, мені необхідно краще розібратися у сутності проблеми”.
4. “Давайте почекаємо, попрацюємо і повернемося до цієї проблеми через деякий час. Я думаю, ми зможемо її вирішити”.
5. “Я не готовий(а) зараз дати вам точну відповідь, мені потрібно подумати”.
6. “Не хвилюйтесь, і мені у свій час нічого не вдавалося”.
7.

Ситуація 13. Студент говорить викладачу: “Мені не подобається те, що ви говорите і захищаєте на заняттях”. – Якою має бути відповідь викладача?

1. “Це - погано”.
2. “Ви, мабуть, в цьому не розбираєтесь”.
3. “Я сподіваюсь, що у подальшому, у процесі наших занять ваша думка зміниться”.
4. “А що ви сам любите і готові захищати?”
5. “Чому?”
6.

Ситуація 14. Студент, явно демонструючи своє погане ставлення до будь-кого з товаришів групи, говорить: “Я не хочу працювати (вчитися) разом з ним”. – Як має на це відреагувати викладач?

1. “Ну і що?”
2. “Нікуди не дінетесь, все одно прийдеться”.
3. “Це нерозумно з вашого боку”.
4. “Але й він теж після цього не захоче з вами працювати (вчитися)”.
5. “Чому?”
6. “Я думаю, що ви не правий”.
7.

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ І ВИСНОВКИ Ключ до методики “Педагогічні ситуації”. Оцінка в балах різних варіантів відповідей на різні ситуації. Порядковий номер педагогічної ситуації Вибраний варіант відповіді і його оцінка в балах

1 2 3 4 5 6 7 8

1. 4 3 4 2 5 5 — —

6. 2 3 2 4 5 5 — —

11. 2 2 3 4 5 5 — —

2. 2 2 3 3 5 5 — —

7. 2 2 3 4 5 5 — —

12. 2 3 4 5 4 5 — —

3. 2 3 4 4 5 5 — —

8. 2 2 4 5 4 3 — —

13. 2 2 4 4 5 4 5 —

4. 2 3 3 4 5 5 — —

9. 2 4 3 4 5 4 — —

14. 2 2 3 4 4 5 — —

5. 2 2 3 3 2 4 5 5

10. 2 3 4 4 5 5 — —

Примітка: власні відповіді оцінюються окремо, і відповідні оцінки додаються до загальної суми балів.

Здатність правильно вирішувати педагогічні проблеми визначаються за сумою балів, набраних респондентом за всіма 14 педагогічними ситуаціями, поділеної на 14.

Якщо респондент отримав середню оцінку вище 4,5 балів, то його педагогічні здібності (за даною методикою) вважаються високорозвиненими (високий рівень).

Якщо середня оцінка знаходиться в інтервалі від 3,5 до 4,4 балів, то педагогічні здібності вважаються достатньо розвиненими (середній рівень). І накінець, якщо середня оцінка нижче 3,4 бали, то педагогічні здібності респондента слаборозвинені (низький рівень).

Індивідуальні завдання на вибір:

1. Підготувати виступ, доповідь, реферат з теми.
2. Написати тези, статтю, есе.
3. Виступити в науково-практичній конференції.

Змістовий модуль 4. УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Тема 4.1. Управління вищим навчальним закладом

План

1. Принципи управління загальноосвітніми навчальними закладами
2. Поняття інформаційних технологій, їх види, перспективи та проблеми використання в управлінні вищим навчальним закладом
3. Структура управління вищим навчальним закладом
4. Органи громадського самоврядування у вищих навчальних закладах

Рекомендована література

1. Алексюк А. А. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. – К, 1998.
2. Біляковська О. І., Мищишин І.Я. Цюра С. Б. Дидактика вищої школи. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 360 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр учбової літератури, 2005.- 389 с.
4. Закон України Про вищу освіту, 2014.
5. Ортинський В Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 С
6. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – Одеса: ПДПУ імені К. Д. Ушинського, 2002.
7. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів.- К.: Либідь, 2005.- 252
8. Вітвицька, С С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С.С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної л-ри, 2005. – 398 с .
9. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005.
10. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2009.- 387 с.
11. Мищишин І. Я. Студент як суб'єкт педагогічної взаємодії у вищій школі. Текст лекції. – Львів. 2007.-55с.
12. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: Вища шк., 2005. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: “Академвидав”, 2006.
13. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: Навчально- метод.посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. – Одеса, 2002 – С.424

Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік

Питання до підсумкового контролю знань

1. Вища освіта України як складова світового і європейського простору.
2. Система і структура вищої освіти в Україні.
3. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищому навчальному закладі.
4. Методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі.
5. Особливості організації лекції у вищій школі.
6. Методика підготовки і проведення семінарів.
7. Методика підготовки і проведення практичних і лабораторних занять.
8. Методика підготовки і проведення консультацій.
9. Інформаційні технології навчання, дистанційна освіта.
10. Види та структура самостійної роботи студентів (творчі завдання, проекти, курсові і дипломні роботи тощо).
11. Організаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студентів та контроль за нею.
12. Індивідуальна та науково-дослідна робота студентів.
13. Практична підготовка студентів. Види практик, технологія підготовки до практики. Критерії оцінювання навчальних досягнень.
14. Системи оцінювання, організація зворотного зв'язку у навчальному процесі, види, принципи, форми контролю.
15. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів. Рівні навчальних досягнень за національною шкалою, шкалою ECTS.
16. Особливості виховання студентів у процесі навчання і в позанавчальний час.
17. Педагогічна діяльність викладача вищого навчального закладу, її види.
18. Студентство як вікова та соціальна категорія.
19. Студентське самоврядування.
20. Професійна компетентність викладача вищої школи, загальна і професійна культура педагога.

5. Засоби діагностики успішності навчання.

Поточний контроль: оцінювання усних відповідей на семінарах, створених проектів, доповідей, рефератів, тест-контроль, підготовка до публікації наукових статей, тез доповіді тощо.

Модульний контроль: модульна контрольна робота, виконання і захист індивідуального науково-дослідного завдання.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Методи науково-педагогічних досліджень - це:

- а) способи упорядкованої взаємодії учителя і учнів;
- б) способи одержання науково достовірної інформації про закономірності розвитку людини, її виховання, навчання;
- в) засіб довготривалого сприймання навчально-виховного процесу;
- г) збір і обробка інформації, яка точно виявляє причини педагогічних проблем.

2. Які методи не є методами науково-педагогічного дослідження?

- а) спостереження, бесіда, анкетування;
- б) бесіда, лекція, диспут;
- в) педагогічний експеримент, тестування.

3. Метод психолого-педагогічного тестування - це:

- а) спеціалізований способи вимірювання конкретного психічного явища;
- б) стандартизований метод психологічного дослідження, застосовуючи який можна отримати точну кількісну або якісну характеристику розвитку певних психічних явищ студента за допомогою порівняння їх показників з еталонними;
- в) метод письмового опитування учнів, колег та ін. з метою одержання потрібної інформації про явища в навчанні та вихованні.

4. Який метод психолого-педагогічного дослідження охарактеризовано: «Це своєрідно сконструйований і здійснений педагогічний процес, що включає принципово нові його елементи і поставлений таким чином, що дає можливість глибше, ніж зазвичай, бачити зв'язки між різними його сторонами і враховувати точно результати внесених змін» (М.А.Данілов)?

- а) педагогічний експеримент;
- б) метод соціометрії;
- в) моделювання;
- г) математичні методи;
- д) метод рейтингу;
- е) метод експертної оцінки.

21. Метод довготривалого планомірного цілеспрямованого опису психічних особливостей, що проявляються в діяльності і поведінці школярів, на основі їх безпосереднього сприймання в навчально-виховному процесі та обов'язковою систематизацією отриманих даних і формуванням висновків - це ...

а) експеримент;	г) бесіда;
б) анкетування;	д) моделювання;
в) спостереження;	е) метод соціометрії;

22. Який стандартизований метод науково-педагогічного дослідження, дозволяє отримати точну кількісну або якісну характеристику розвитку психічних явищ студента за допомогою порівняння їх показників з еталонними.

а) педагогічний експеримент;	г) анкетування;
б) метод соціометрії;	д) тестування;
в) моделювання;	е) метод експертної оцінки.

23. Вкажіть метод науково-педагогічного дослідження, для якого характерно: «завдання для учнів дібрані такі, які дозволили б виявити рівень кмітливості та вміння логічно мислити»?

а) педагогічний експеримент;	г) анкетування;
б) метод соціометрії;	д) тестування;
в) моделювання;	е) метод експертної оцінки.

24. Який метод психолого-педагогічного дослідження описано: «Було цікаво спостерігати за грою дітей, в якій вони демонстрували різну соціальну поведінку»?

а) педагогічний експеримент;	г) спостереження;
б) метод соціометрії;	д) метод рейтингу;
в) моделювання;	е) метод експертної оцінки.

25. Вкажіть метод науково-педагогічного дослідження, який полягає у вивченні структури і стилю взаємин в колективі.

а) педагогічний експеримент;	г) математичні методи;
б) метод соціометрії;	д) метод рейтингу;
в) моделювання;	е) метод експертної оцінки.

26. Вкажіть метод науково-педагогічного дослідження, який полягає у вивченні певного педагогічного явища в спеціально створених і контрольованих умовах.

а) педагогічний експеримент;	г) математичні методи;
б) метод соціометрії;	д) метод рейтингу;
в) моделювання;	е) метод експертної оцінки.

27. Метод збору психолого-педагогічної письмової інформації за допомогою складеної у відповідності з певними правилами систем питань - це:

а) педагогічний експеримент;	г) спостереження;
б) метод соціометрії;	д) метод рейтингу;
в) анкетування;	е) метод експертної оцінки.

28. Встановіть відповідність між **видом питань** анкети та їх **характеристикою**

I.	відкриті	A.	з метою достовірності перепроверяють відомості, отримані у відповідь на основні питання
II.	закриті	B.	незамасковані
III.	прямі	C.	без варіантів відповідей для вибору
IV.	непрямі	D.	найбільш важливі
V.	основні	E.	респонденту пропонуються питання в замаскованому вигляді, щоб отримати більш точну і глибоку інформацію
VI.	контрольні	F.	пропонуються кілька варіантів відповідей на питання

29. Встановіть відповідність **видів педагогічного експерименту** та їх **сутнісних характеристик**

1.	Констатувальний	A.	експеримент має на меті довести, завдяки яким факторам можна досягти необхідних результатів навчально-виховного процесу
2.	Пошуковий	B.	експеримент спрямований на вивчення педагогічного явища в умовах дії існуючих факторів, тобто тих, які були визначені до експерименту і не змінювались
3.	Формувальний	C.	це особливий вид експерименту, під час якого дослідник не знає факторів, що впливають на педагогічний процес, і проводить розвідку для отримання первинної інформації

30. Педагогічне дослідження – це:

- а) система цілеспрямованої взаємодії викладача і студента, спрямована на формування суспільних і особистісних рис;
- б) цілеспрямований пошук шляхів удосконалення педагогічного процесу з використанням наукового апарату;
- в) способи з допомогою яких вивчаються різноманітні сторони виховання, освіти і навчання.

31. Об'єкт педагогічного дослідження:

- а) пошук шляхів удосконалення педагогічного процесу;
- б) педагогічні явища, факти, з яких складається педагогічний процес;
- в) якість знань, умінь і навичок.

32. Цілеспрямоване сприймання досліджуваного об'єкта – це:

а) інтроспекція; б) спостереження; в) фіксація; г) передбачення результату.

33. Яке спостереження можна віднести до методу науково-педагогічного дослідження:

- а) класний керівник веде психологічні спостереження за учнями;
- б) учитель веде спостереження за процесом розвитку учнів за умови їх навчання на високому рівні труднощів;
- в) класний керівник на екскурсії розглядає разом з учнями певний об'єкт;
- г) чергові ведуть спостереження за ставленням учнів до збереження чистоти в класі?

34. Ефективність якої діяльності визначається шляхом педагогічного експерименту:

- а) обрання учнями класного керівника;
- б) формування класним керівником культури поведінки школярів;
- в) вивчення особливостей виховання дітей у сім'ї;
- г) вивчення впливу системи колективного творчого виховання на формування колективістських стосунків між вихованцями?

35. **Оберіть вірні висловлювання, що характеризують взаємозалежність предмета і об'єкта педагогічного дослідження:**

- а) об'єктом педагогічного дослідження є педагогічні процеси та явища;
- б) предмет ширше об'єкта педагогічного дослідження;
- в) предметом педагогічного дослідження є учасники педагогічного процесу;
- г) об'єкт є частиною предмета педагогічного дослідження;
- д) об'єкт ширше предмета педагогічного дослідження;
- е) об'єктом педагогічного дослідження є учасники педагогічного процесу;
- ж) предмет уточнює об'єкт педагогічного дослідження.

36. Встановіть правильну логіку завдань дослідження (відповідь дайте за схемою: 1-2-3, де 1- номер першого завдання дослідження, 2-другого, 3-третього):

№	Тема	№	Завдання
1.	Виховання відповідальності старшокласників у процесі учнівського самоврядування	1.	Розробити методичні рекомендації з виховання відповідальності старшокласників засобами учнівського самоврядування для класних керівників
		2.	З'ясувати сутність і структуру відповідальності як якості особистості.
		3.	Теоретично довести ефективність учнівського самоврядування у формуванні відповідальності старшокласників

37. Встановіть відповідність між темою, предметом і об'єктом дослідження (відповідь дайте за схемою: Т-О-П, де Т-тема дослідження, О-об'єкт, П-предмет):

Тема	Предмет, об'єкт
1. Активізація пізнавальної діяльності учнів	1. Процес виховання обдарованих дітей
2. Розумове виховання обдарованих дітей	2. Процес виховання дітей у сім'ї
3. Взаємодія класного керівника з батьками учнів	3. Методи активізації пізнавальної діяльності учнів
4. Шляхи і засоби національного виховання дітей в сім'ї	4. Методи роботи з батьками учнів
	5. Навчально-пізнавальна діяльність учнів
	6. Процес взаємодії класного керівника з батьками учнів
	7. Форми і методи розумового виховання обдарованих дітей
	8. Зміст, форми, методи реалізації національного виховання дітей в сім'ї

38. За темою знайдіть три завдання дослідження. Встановіть послідовність (відповідь дайте за схемою: 1-2-3, де 1- номер першого завдання дослідження, 2-другого, 3-третього):

№	Тема	№	Завдання
1.	Педагогічні умови підготовки старшокласників до вибору професії	1.	З'ясувати сутність і структуру відповідальності як якості особистості
		2.	Розробити методичні рекомендації щодо підготовки старшокласників до вибору професії для класних керівників
		3.	Уточнити на основі аналізу філософської, психолого-педагогічної і методичної літератури сутність понять «профорієнтація старшокласників», «вибір професії старшокласниками»
		4.	Розкрити сутність і структурні елементи поняття "почуття корисності для іншого"
		5.	Розробити серію класних годин з виховання почуття корисності для іншого в учнів підліткового віку експертно оцінити їх ефективність
		6.	Розкрити зміст ефективних форм і методів роботи з профорієнтації зі старшокласниками

39.Зміст освіти це:

- а) науково-обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу для різних освітніх і кваліфікаційних рівнів
- б) офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами
- в) узгоджений набір модулів (навчальних дисциплін), засвоєння яких необхідне для успішного завершення навчання на певному рівні вищої освіти
- г) правильна відповідь відсутня

40.Компетентність це

- а) динамічна комбінація знань, розуміння, умінь, цінностей, інших особистих якостей
- б) офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами
- в) відображає цілі вищої освіти та професійної підготовки, визначає місце фахівця в структурі галузей економіки держави і вимоги до його компетентності
- г) здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості

41.Кваліфікаційний рівень це

- а) здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості.
- б) наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми, її нормативної та варіативної (вибіркової) частин
- в) структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня.
- г) відображає цілі вищої освіти та професійної підготовки, визначає місце фахівця в структурі галузей економіки держави і вимоги до його компетентності

42.Національна рамка кваліфікацій це

- а) наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми, її нормативної та варіативної (вибіркової) частин
- б) науково-обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу для різних освітніх і кваліфікаційних рівнів
- в) офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами
- г) системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів

43. Освітньо-професійна програма (ОПП) це

- а) відображає цілі вищої освіти та професійної підготовки, визначає місце фахівця в структурі галузей економіки держави і вимоги до його компетентності
- б) це перелік нормативних та вибіркових навчальних дисциплін із зазначенням обсягу годин, відведених для їх вивчення, форм підсумкового контролю.
- в) наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми, її нормативної та варіативної (вибіркової) частин
- г) науково-обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу для різних освітніх і кваліфікаційних рівнів

44. Освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ) випускника вищого навчального закладу це

- а) це наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми підготовки
- б) узгоджений набір модулів (навчальних дисциплін), засвоєння яких необхідне для успішного завершення навчання на певному рівні вищої освіти
- в) відображає цілі вищої освіти та професійної підготовки, визначає місце фахівця в структурі галузей економіки держави і вимоги до його компетентності.
- г) визначає перелік і обсяг нормативних та вибіркових навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми і засоби здійснення поточного й підсумкового контролю

45. Навчальний план це

- а) документ, який визначає місце і значення навчальної дисципліни в реалізації освітньо-професійної програми підготовки, її зміст, послідовність і організаційні форми вивчення навчальної дисципліни, вимоги до знань і вмінь студентів
- б) план на поточний навчальний рік, який конкретизує форми проведення навчальних занять, їх обсяг, форми і засоби поточного та підсумкового контролю за семестрами
- в) містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю
- г) документ, складений вищим навчальним закладом освіти на підставі освітньо-професійної програми та структурно-логічної схеми підготовки, який визначає перелік і обсяг нормативних та вибіркових навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми і засоби здійснення поточного й підсумкового контролю

46. Навчальна програма це

- а) наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми, її нормативної та варіативної (вибіркової) частин
- б) містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю
- в) документ, який визначає місце і значення навчальної дисципліни в реалізації освітньо-професійної програми підготовки, її зміст, послідовність і організаційні форми вивчення навчальної дисципліни, вимоги до знань і вмінь студентів
- г) перелік нормативних та вибіркового навчальних дисциплін із зазначенням обсягу годин, відведених для їх вивчення, форм підсумкового контролю

47. Робоча навчальна програма дисципліни це

- а) документ, який містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю, містить перелік навчально-методичної літератури, засобів наочності, технічних засобів навчання тощо.
- б) наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми, її нормативної та варіативної (вибіркової) частин
- в) документ, який визначає місце і значення навчальної дисципліни в реалізації освітньо-професійної програми підготовки, її зміст, послідовність і організаційні форми вивчення навчальної дисципліни, вимоги до знань і вмінь студентів
- г) перелік нормативних та вибіркового навчальних дисциплін із зазначенням обсягу годин, відведених для їх вивчення, форм підсумкового контролю

48. За якою з поданих нижче формул визначається обсяг підручника, відповідно до рекомендацій МОН України? (де $K_{п(нп)}$ – коефіцієнт виду видання підручника чи навчального посібника; 0,14 авт. арк./год – коефіцієнт, що враховує **продуктивність засвоєння 1 авторського аркуша навчальної інформації студентом за 1 годину самостійної роботи**; T – обсяг дисципліни за навчальним планом, год.)

- а) $V_{п(нп)} = K_{п(нп)} * 0,14 * T$, авт. арк.
- б) $V_{п(нп)} = 0,2 * 0,14 * T$, авт. арк.
- в) $V_{п(нп)} = 0,5 * 0,14 * T$, авт. арк.
- г) $V_{п(нп)} = 1 * 0,14 * T$, авт. арк.

49. Встановіть відповідність між видами лекцій та їх характеристиками :

1. Лекція- бесіда	а) Найбільш проста форма активного залучення слухачів до навчального процесу (як метод навчання відома з часів Сократа). Передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією, ведення діалогу з аудиторією, наявність запитань, які відображають обізнаність студентів у питанні, ставлення до нього, ведуть до висновків.
2. Брейнстормінг (“мозкова атака”)	б) Назвавши тему лекції, викладач просить студентів давати йому питання з даної теми в письмовій формі. Впродовж двох-трьох хвилин студенти формулюють найбільш вагомі для них питання і передають викладачеві, котрий протягом трьох-п’яти хвилин сортує питання за їх змістом і починає лекцію. Лекція викладається не як відповіді на питання, а як зв’язний текст, в процесі викладення якого формулюються відповіді. Наприкінці лекції викладач проводить аналіз відповідей як відображення інтересів і знань учасників навчального процесу.
3. Лекція-дискусія	в) Передбачає візуальну форму подання лекційного матеріалу за допомогою технічних засобів, опорних конспектів на паперових носіях або за допомогою аудіо-відеотехніки. Читання такої лекції передбачає коментування візуальних, раніше підготовлених, матеріалів. Викладач використовує демонстративні матеріали, форми наочності (натуральні об’єкти, фотографії, структурно-логічні схеми тощо), які не лише доповнюють словесну інформацію, а й самі виступають носіями нової інформації.
4. Лекція з розбором конкретних ситуацій	г) Така лекція проводиться з практичних тем або з тем з практичною спрямованістю. Лектор викладає основні моменти, а потім студенти задають питання. На це можна виділити 50% часу. Може бути запрошений фахівець-практик. Лекція будується з змісту базових понять введених викладачем, відповідей фахівця на питання викладача і на питання студентів. Вартим уваги є підготовка студентів до запитань напередодні лекції. В кінці лекції викладач підводить підсумки.
5. Лекція із застосуванням техніки зворотного	д) Прикладом такої лекції може бути програмоване навчання, де лектор має можливість отримати інформацію про реакцію аудиторії на поставлене питання за допомогою технічних засобів (слайду

зв'язку	презентації з варантами відповіді, серії запитань тощо). Можна також рекомендувати такий прийом, як постановка питань на початку лекції чи після кожного її розділу. Якщо відповідь є правильною, викладач продовжує виклад, якщо ж ні – ставить питання і підводить підсумки.
6. Лекція консультація	е) Викладач пропонує слухачам спільно вивести те чи інше правило, закономірність процесу, явища шляхом швидкого ініціювання значної кількості ідей. При цьому він звертається до досвіду і знань аудиторії. Уточнюючи і доповнюючи відповіді, викладач підводить теоретичну базу під практичний колективний досвід. У процесі колективного пошуку задіюється значна частина аудиторії та підвищується активність студентів, розуміння сутності категорій.
7. Проблемна лекція	ж) Новий теоретичний матеріал подається як невідоме, яке слід відкрити, вирішивши описану ситуацію. Завдання педагога полягає в необхідності забезпечити участь студентів в аналізі виниклого протиріччя, вчити висувати оригінальні шляхи їх вирішення, вчити аналізувати отриману нову інформацію в світлі відомих теорій, висувати гіпотези і використовувати різноманітні методи для їх вирішення
8. Лекція-полілог	з) Це різновид лекції, що є продовженням і розвитком проблемного викладення навчального матеріалу в діалозі двох викладачів. Тут моделюються реальні ситуації обговорення теоретичних і практичних питань двома спеціалістами (представниками двох різних наукових шкіл, теоретиком і практиком, прихильником чи противником якогось наукового рішення). Підготовка до лекції такого типу передбачає попереднє обговорення теоретичних питань плану лекції ведучими, до яких висувуються певні вимоги: в них повинна бути інтелектуальна і особистісна сумісність; вони повинні володіти розвинутими комунікативними вміннями; вони повинні мати швидку реакцію і здатність до імпровізації.
9. Лекція пресконференція	и) Методика проведення лекції такого типу має щонайменше два різновиди. Перший викладач на протязі певного проміжку часу подає лекційний матеріал з його фіксацією на дошці. В результаті виконання певних дій студенти разом з викладачем

		приходять до парадоксальних результатів: наприклад $2 \times 2 = 5$. Студентам пропонують знайти в логіці розмірковувань помилки, які спричинили подібний результат. За іншим сценарієм викладач передбачає використати в лекції певну кількість типових помилок, про що повідомляє студентам на початку лекції. Завдання студентів полягає у виявленні і фіксуванні цих помилок на полях конспекту. На аналіз змісту та причин помилок відводиться певний час.
10.Лекція із заздалегідь запланованими помилками	із	к) Спеціальноорганізований пошук раціонального вирішення навчальної проблеми шляхом зіткнення протилежних думок аудиторії. Викладач не тільки використовує відповіді слухачів на його питання, а й організовує вільний обмін думками в інтервалах між логічними розділами. Це поживляє навчальний процес, активізує пізнавальну діяльність аудиторії, дозволяє викладачеві керувати колективною думкою, використовуючи її з метою переконання, долаючи негативні установки і помилкові думки деяких студентів. Важливим стає правильний добір змісту та логіки питань та вдалого, цілеспрямованого керівництва нею.
11.Лекція візуалізація (з лат. visualis – зоровий)	- (з лат. visualis – зоровий)	л) За формою така лекція є дискусією, однак для обговорення викладач ставить не питання, а наводить професійні, життєві ситуації. Ця ситуація представляється усно або у фрагменті відеозапису Як правило, ситуація добирається досить гостра (конфліктна). Але потрібно пам'ятати, що на обговорення не повинно витрачатися багато часу; не можна також допускати, щоб дискусія відхилялась від теми.

50.Для створення проблемної ситуації С.С. Вітвицька пропонує використовувати наступні прийоми:

- пряма постановка проблеми;
- пропозиція конспектувати;
- проблемне завдання у вигляді запитання;
- повідомлення теми і мети лекції;
- повідомлення інформації, яка містить суперечність;
- повідомлення протилежних думок з будь-якого питання;
- звернення уваги на те чи інше життєве явище, яке потрібно пояснити;
- повідомлення фактів, які викликають непорозуміння;
- звернення до матеріалу попередніх лекцій;
- формулювання викладачем висновків з кожного питання лекції;

- л) співставлення життєвих уявлень з науковими;
- м) постановка питання, на яке повинен відповісти студент, прослухавши частину лекції, і зробити висновки.

51. Педагогічна технологія – це:

- а) система способів, прийомів, кроків, послідовність виконання яких забезпечує вирішення завдань виховання, навчання і розвитку особистості вихованця, а сама діяльність представлена процедурно, як певна система дій
- б) сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів
- в) опис процесу досягнення планованих результатів навчання, способів, прийомів, кроків
- г) сукупність способів, прийомів, кроків, послідовність виконання яких забезпечує процесуальну частину дидактичної системи

52. Встановіть відповідність між ознаками педагогічної технології та її назвою:

I.	змістовність	A.	наявність педагогічної концепції, що має технологічну реалізацію у вигляді педагогічної моделі, алгоритму, правила
II.	керованість і ефективність	B.	гарантоване досягнення результату
III.	економічність	C.	оптимізація праці вчителя
IV.	відтворюваність	D.	можливість відтворення в широких масштабах без втрати результативності
V.	коректована	E.	можливість використання в процесі викладання зворотного зв'язку у вигляді контролю, рефлексії, ТСО, тренінгів

53. Сутність **інтерактивного навчання** полягає в тому, що

- а) навчальний процес, який відбувається за умов постійної, активної взаємодії вчителя і учнів;
- б) навчальний процес, який відбувається за умов постійної, активної взаємодії учнів між собою;
- в) навчальний процес, який відбувається за умов постійної, активної взаємодії усіх учасників навчального процесу;
- г) це моделювання різноманітних життєвих ситуацій, спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації, використання рольових ігор.

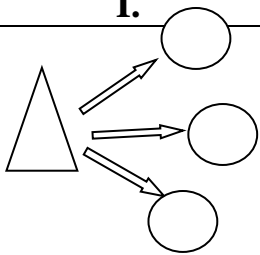
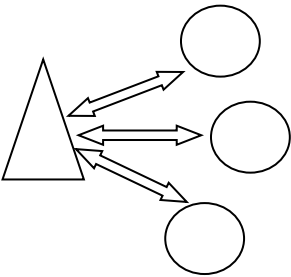
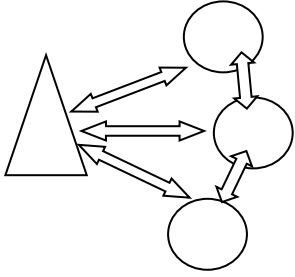
54.Кредо інтерактивного навчання відповідно до досліджень Пометун О.І., Пироженко Л.В. (Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання):

I.	Те, що я чую,	A.	я забуваю
II.	Те, що я бачу й чую,	B.	я трохи пам'ятаю
III.	Те, що я чую, бачу й обговорюю,	C.	я починаю розуміти
IV.	Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю,	D.	я набуваю знань і навичок
V.	Коли я передаю знання іншим,	E.	я стаю майстром.

55.Дослідження, проведені Національним тренінговим центром (США, штат Меріленд) у 80-х рр., відображені в схемі, що отримала назву «Піраміда навчання». **Встановіть правильну відповідність між методом навчання і відсотком засвоєння знань учнями:**

I.	II.	III.	IV.	V.
лекція	читання	дискусійні групи	практика через дію	навчання інших чи негайне застосування
5%	10%	50%	75%	90%
A.	B.	C.	D.	E.

56.Встановіть відповідність між моделлю навчання і її назвою:

I.	II.	III.
		
Пасивна модель навчання	Активна модель навчання	Інтерактивна модель навчання
A.	B.	C.

57. Для роботи у малих групах учнів класу:

- а) розподіляють на пари, на трійки, на групи тощо;
- б) учні розподіляються на пари, на трійки, на групи тощо;
- в) учнів об'єднують на пари, на трійки, на групи тощо;
- г) діти об'єднуються на пари, на трійки, на групи тощо;

58. Умовами ефективності **інтерактивного** навчання є:

- а) усе, що пропонують діти, має бути прийняте й обговорене.
- б) слід казати учням: це «правильна чи неправильна відповідь»,
- в) не треба допомогти опрацювати інформацію і прийняти власні рішення.
- г) спостерігати, щоб ніхто з дітей не залишався поза обговоренням;
- д) рішення дітей не повинні сприйматися серйозно.

59. Ефективною групова робота буде в групі:

- а) 2-3 студента;
- б) не більше 5-6 осіб;
- в) до 15 осіб;
- г) більше 15 осіб.

60. Назвіть провідний вид діяльності студентського віку

- а) професійна діяльність
- б) спілкування з однолітками
- в) інтимно-особистісне спілкування
- г) навчально-професійна діяльність

61. Соціально-виховні завдання програми адаптації студентів включають:

- а) сприяти знайомству першокурсників
- б) розвинути навички позитивної соціальної поведінки, саморегуляції та самоконтролю
- в) забезпечити професійне утвердження першокурсників, наприклад, шляхом знайомства зі школами міста
- г) сприяти формуванню підвищення навиків емоційної регуляції поведінки, зниження тривожності та невпевненості у собі
- д) знайомство з ректоратом, деканатом, викладачами факультету
- е) формувати почуття згуртованості групи першокурсників через включення їх у групові дії для вирішення поставлених завдань

62. Що передбачає принцип національної спрямованості «Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді»?

- а) формування в дітей та учнівської молоді відкритості, толерантного ставлення до відмінних ідей, цінностей, культури, мистецтва, вірувань інших народів; спроможності сприймати українську культуру як невід'ємну складову культури загальнолюдської
- б) виховання любові до рідної землі, українського народу, шанобливого ставлення до його культури; здатності зберігати свою національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави;

- в) спрямований на збереження духовно-моральної і культурно-історичної спадщини українців та відтворює її у реконструйованих і осучаснених формах і методах діяльності

63.Що забезпечує принцип самоактивності й саморегуляції «Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді»?

- а) розвиток у молоді суб'єктних характеристик; формує здатність до критичності й самокритичності, до прийняття самостійних рішень; виробляє громадянську позицію особистості, почуття відповідальності за її реалізацію в діях та вчинках;
- б) формування в дітей та учнівської молоді відкритості, толерантного ставлення до відмінних ідей, цінностей, культури, мистецтва, вірувань інших народів; здатності диференціювати спільне і відмінне в різних культурах, спроможності сприймати українську культуру як невід'ємну складову культури загальнолюдської;
- в) потребу узгодження змісту і методів патріотичного виховання з реальною соціальною ситуацією, в якій організовується виховний процес, і має на меті виховання в дітей і молоді готовності до захисту вітчизни та ефективного розв'язання життєвих проблем

64.Система змісту виховання включає:

- а)формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля держави, готовності її захищати, утвердження принципів вселюдської моралі;
- б)виховання поваги до батьків, культури та історії свого народу; формування високої мовної культури;
- в)національне, громадянське, моральне, розумове, трудове, економічне виховання та профорієнтація учнів, фізичне, естетичне та екологічне виховання.

65.До масових форм виховної роботи належать:

- а) конференції, туристичні походи, олімпіади, фестивалі, виставки дитячої творчості;
- б) дискотека, класна година, виховний проект, агітбригада, КВК;
- в) виховний тиждень, зустрічі з видатними людьми, дискусія, ярмарок.

66.Дискусія - це:

- а) групове обговорення проблеми з метою з'ясування істини шляхом зіставлення різних думок;
- б) взаємодія вихователя і вихованців, звернення до свідомості, почуттів, життєвого досвіду дітей з метою формування свідомого ставлення до дійсності і норм поведінки;
- в) вільний, жвавий обмін думками, колективне обговорення актуальних питань.

67.Органи студентського самоврядування:

- а) проводять організаційні, просвітницькі, наукові, спортивні, оздоровчі та інші заходи;
- б) беруть участь у заходах (процесах) щодо забезпечення якості вищої освіти;
- в) захищають права та інтереси студентів, які навчаються у вищому навчальному закладі;
- г) делегують своїх представників до місцевих органів управління міста;
- д) приймають акти, що регламентують організацію та діяльність деканату;
- е) вносять пропозиції щодо змісту навчальних планів і програм;
- ж) мають право оголошувати акції протесту

68. У плані виховної роботи куратора навчально-виховної групи університету передбачено:

- знайомство наставника зі студентами академічної групи, виявлення їх інтересів, запитів (перший курс)
- ознайомлення з правами і обов'язками студентів у період канікул
- ознайомлення студентів з «Правилами внутрішнього розпорядку» у ВНЗ, умовами проживання в гуртожитках, вимогами Статуту ВНЗ
- організацію навчальної роботи серед студентів групи, які проживають у гуртожитках
- організацію та проведення зустрічей студентів академічної групи з державними діячами, ветеранами праці, війни, працівниками культури і мистецтва, правоохоронних органів, органів охорони здоров'я
- відвідування студентами музеїв, театрів, естрадно-концертних програм, художніх виставок, екскурсій

12. Рекомендована література

Нормативно-правова база

1. Закон України "Про вищу освіту ". Закон від 01.07.2014 № 1556-VII vznz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu.
2. Закон України «Про наукову і наукову і науково-технічну діяльність».
3. Закон України «Про освіту» № 1060-XII від 23.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР . – 1991. – N 34. – Ст. 451.
4. Наказ МОН України. Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи № 943 16 жовтня 2009 року
5. Положення про державний вищий заклад освіти. Постанова КМ України від 05.09.1996 р. №1074 // Інформ. збірник Мін. освіти і науки України. – К., 1997. - №1. – С.3-22.
6. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) : Постанова Кабінету Міністрів України N 65 від 20.01.1998 р.
7. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту). Постанова КМ України від 20.01.1998 р. № 65 // Офіційний вісник України. – 1998. - №3. – С.202-207.
8. Примірний статут вищої освіти — Інформ. зб. МО України. - 1997, №20.
9. Про вищу освіту: Закон України № 2984 – III від 17 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – N 20.
10. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України № 896 від 03. 11.2004 р.
11. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України: Постанова Кабінету Міністрів України N1341 від 23 листопада 2011 р. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1326289476970265/page5>
12. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти : Постанова Кабінету Міністрів України N 1074 від 5.09.1996 р.
13. Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації : Наказ МОНмолодьспорту України № 384 від 29 березня 2012 р. : реєстр в Міністерстві юстиції від 3 травня 2012 р. за № 711/21024.
14. Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України N 347/2002 від 17.04.2002 р.
15. Про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців: Тимчасове положення // Наказ МОН України від 23.-1.2004. - № 48.
16. Про Положення про національний заклад (установу) України : Указ Президента України N 1334/2004 (1334/2004) від 02.11.2004 р.
17. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25 червня 2013 року.

Базова

- 10.Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні: Історія, Теорія: Підручник.— К.:Либідь, 1998.— 560 с.
- 11.Андрущенко В. П. Педагогіка вищої школи: підручник / АПН України; Інститут вищої освіти / Василь Григорович Кремень (ред.) / В.П. Андрущенко та ін. — К. : Педагогічна думка, 2009. — 256 с.
- 12.Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна – Болонья – Саламанга – Прага - Берлін) / Упор. М.Ф. Степко та ін. Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, - 2003. — 52с.
- 13.Болонський процес: Документи / Укл: З.І. Тимошенко, А.М. Грохов, Ю.А. Гапон, Ю.У. Полеха. — К.: Вид-во Європ.ун-ту, 2004. — 169с.
- 14.Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид.-К.:Центр учбової літератури, 2011.- 384 с.
- 15.Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні: Навч. посібник для викладачів та аспірантів вузів / ІСДО; Київський лінгвістичний ун-т / В.М. Галузинський, Б.М. Євтух. — К. :ІНТЕЛ, 1995. — 168 с.
- 16.Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: Теорія та історія — Рівне, 1996. — С.30-37, 49-54.
- 17.Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. — К.: Либідь, 1997.-376с.
- 18.Гронлунд, Норман Е. Оцінювання студентської успішності: Практ. Посіб. — К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. — 312 с.
- 19.Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес [текст]: навчально-методичний посібник / Н.Г.Діденко, С.А.Гармаш.- Донецьк: ДонДУУ, 2009.- 147 с.
- 20.Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2009.- 387 с.
- 21.Мистецтво бути викладачем: Практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. За ред. О.І. Сидоренка. — К.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”. — 2003. — 144 с.
- 22.Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 232 с.
- 23.Ортинський В.Л.Педагогіка вищої школи: навч. посіб.(для студ. вищ. навч. заклл) / В.Ортинський-К.: Центр учбової літератури, 2009.-472 с.
- 24.Основи педагогіки і психології вищої школи / Под ред. Академіка А.В. Петровського.- М.: МГУ, 1988. — 303с.
- 25.Психологія вищої школи: Підруч. [для студ. ВНЗ] / Подоляк Л.Г. Юрченко В.І. — [Вид. 3-є, випр. і доп.] — К.: Каравела, 2011. — 360 с
- 26.Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект: Монографія /За ред. Н.Г. Ничкало. - К. 1999.

Допоміжна

1. Авдєєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдєєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; /Проблеми освіти.-К.-2001.-Вип.24.– С. 108-111
2. Андрущенко В. Інтеграція цінностей: педагогічний досвід Європи. Стаття перша. Велика хартія Університетів // Вища освіта України. – 2013. - № 1. - С. 3-8.
3. Бєсєдіна Л.М. Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота у навчальних закладах [Текст]: методичний посібник / Л.М.Бєсєдіна, О.І.Сторубльов. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Логос, 2009. – 204 с.
4. Болонський процес: Документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.). — К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. — 169с.
5. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів.- К.: Либідь, 2005.- 252
6. Буряк В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис : [творчий викладач. Педагогічна майстерність. Культура мислення, почуттів, поведінки, педагогічного спілкування, самоосвіти викладача] / В.Буряк // Вища школа. – 2010. – № 3-4. – С. 11-35.
7. Ващенко Григорій, Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. – 1-е вид.– К.: Українська Видавнича спілка, 1997.– 441 с.
8. Величенко Л. К. Педагогічна взаємодія: теоретичні основи психологічного аналізу / Південний науковий центр АПН України / Л.К. Величко. – О. : ПНЦ АПН України, 2005. – 302 с.
9. Вишневський О І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. / О. І. Вишневський . - Вид. 3-є, доопрац. і допов. - К. : Знання, 2008. - 568
- 10.Вітвицька, С С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С.С. Вітвицька. - К. : Центр навчальної л-ри, 2005. - 398 с
- 11.Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навч. посібник – Донецьк: Вид-во "Ноулідж" (донецьке відділення), 2010. – 242 с.
- 12.Гура О. І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навчальний посібник / О.І.Гура. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
- 13.Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В.С. Журавський. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 416 с.
- 14.Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти): навчально-методичний посібник / авт. кол.; за ред. М.Л. Смульсон. – К.: Педагогічна думка, 2008. - 256 с.
- 15.Зеленський К.В. Рейтинг як форма індивідуального підходу до всебічного розвитку особистості / К.В.Зеленський, В.І.Козак, О.В.Синишин; /Нові технології навчання.-К.-2001.-Вип. 30.– С. 166-170
- 16.Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: Підручник для вищих педагог. навч. закладів / І.А.Зязюн, Л.В. Крамушенко, І.Ф. Кривонос; За ред. І.А.Зязюна. – К.: Вища школа, 1997. – 350 с.

17. Інформаційні технології і засоби навчання: зб. наук. праць / за ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука. – К.: Атіка, 2005. – 272 с.
18. Коджаспирова Г.М. Технические средства обучения и методика их использования: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / Г.М. Коджаспирова, К.В. Петров. – М.: Академия, 2007. – 352 с.
19. Колеченко А.К. Энциклопедия педагогических технологий: пособие для преподавателей. – СПб: Алетейя, 2002. – 256 с.
20. Комар Ю.М., Поважний О.С., Комар С.Ю. Основи навчання студента. В 4 кн. Кн. 1, ч. 1, 2. – Донецьк: ДонДУУ, 2004. – Ч. 1. -305 с.; Ч. 2. - 167 с.
21. Кремень В.Г. Методологічно і науково забезпечувати розвиток інноваційної освіти: доповідь про діяльність НАПН України у 2012 р. та завдання на 2013 р. // Педагогіка і психологія – 2013.- № 2. - С. 2-9.
22. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. – 2-ге вид., доп. і переробл / В.В. Кудіна та ін. – К.: Ленвіт, 2007. – 194 с.
23. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2012. – 486 с.
24. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2009.- 387 с.
25. Максим'юк С.П. Педагогіка: навч. посібник / С.П. Максим'юк. – К.: Кондор, 2009. – 670с.
26. Малафіїк І. В. Дидактика : навч. посіб. / І. В. Малафіїк. – К.: Кондор, 2005. – 400 с.
27. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка / А.А. Марушкевич. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2007. – 80 с.
28. Мнушко З. М. Модульна технологія навчання. Навч.-метод. Посібник.- Харків.: Золоті сторінки, 2002.- 83 с.
29. Морозов В. Педагогічний процес як просвітництво і дослідницька діяльність // Вища освіта України. – 2013. - № 1. - С. 28-39.
30. Никитина Н.Н. Введение в педагогическую специальность: Теория и практика: Учебное пособие. - М: Изд. Центр «Академия», 2004. - 224 с.
31. Нісімчук А.С. Педагогіка: Підручник. – К.: Атіка, 2007. – 344 с.
32. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. - вип. 61 / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України; редкол.: О.П. Гребельник, Я.Я. Болюбаш, І.А. Шелест та ін. – К., 2010. – 185с. Щекатунова, Г. Моніторинг педагогічних нововведень [Текст] / Г. Щекатунова // Рідна школа. - 2009. - № 4. - С. 14-17.
33. Нові технології навчання: Науково-методичний збірник. Вип. 40.- К.: Науково-метод. центр вищої освіти, 2005.- 279 с.
34. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 С.
35. Освітні технології: навч.-метод. посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіхтенко, О.М. Любарська, К.Ф. Нор; за ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2004. – 256 с.
36. Паращенко Л. І. Тестові технології у навчальному закладі: Метод. посібник / О.І. Ляшенко (наук.ред.) / Л.І. Паращенко. – К.: [ТОВ «Майстерня книги», 2006. – 217 с.

37. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд.- 3-тє вид., перероб. і доп. –К.: Знання, 2007. – 495 с.
38. Педагогічна майстерність: підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос, О.Г. Мирошник. – 2-е вид., доп і перероб. – К.: Вища шк., 2004. – 422 с.
39. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум: Навч. посібн. – К.: Каравела, 2007. – 336 с
40. Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень. – К: Експрес – об'ява, 1998 – 143с.
41. Руснак І. С. Педагогіка і психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича / І.С. Руснак. – Чернівці : Рута, 2008. – 176 с.
42. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / Упоряд. О. Сидоренко, В. Чуба. – К: Центр інновацій та розвитку. 2001. -243 с.
43. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі.- К., 2000.
44. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. – К., 2011. – 625 с.
45. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: Навчально- метод. посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. - Одеса, 2002 - С.424
46. Чернілевський Д. В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Вінницький соціально-економічний ін-т Ун-ту «Україна» / Д.В. Чернілевський. – Вінниця, 2006. – 402 с.
47. Шпильовий В. Д. Створення тестів та проведення тестового контролю якості підготовки В.Д. Шпильовий, В.Г. Жила. – Луганськ: Вид-во Східноукраїнського держ. ун-ту, 1997. – 78 с
48. Яворська Г. Х. Педагогіка для правників: Навч. посіб. / Г. Х. Яворська. – К.: Знання, 2004. – 335 с.
49. Ярошук Л. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навчальний посібник /Л.Г.Ярошук. – Луцьк, 2010. – 308с.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://www.mon.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://naqa.gov.ua>
3. Національний Темпус-офіс в Україні. – Режим доступу до сайту: <http://tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces.html>
4. Офіційний сайт ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.unesco.org/>
5. pidruchniki.ws/pedagogika
2. readbookz.com/books
3. pedagogika.ucoz.ua
4. ukrkniga.org.ua